

MEIE NOORUS

1
1940

Uuel aastal uue jõuga

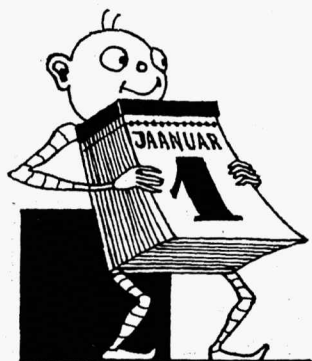
1939. aasta lõpus. Ta tõi palju muret, kannatust ja leina noortele ja vanadele ligidal ja kaugel. Mida toob 1940. aasta, seda on raske ennustada. Loodame siiski, et algav aasta hajutab murepilved Emakese Maa palgeilt.

Rasketest aegadest hoolimata või just nende kiuste suutis tuhandete eesti noorte südamesõber „Meie Noorus“ möödunud aastal tuua palju rõõmu ja päikesepaistet meie kodudesse. Seda on kinnitanud arvukad tunnistusväljendused, mille ehtsuses toimetusel pole põhjust kahelda. Algaval aastal loodab „Meie Noorus“ kõikide tulihingeliste noorte ja nende vanema-ealiste sõprade kaasabil mitmei täienenedes muutuda selliseks ajakirjaks, millela pole kujuteldav ühegi arenemisjõulise noore kodu.

Olles juba nüüd „Meie Nooruse“ ümber koondanud rea parimaid kirjanikke, eriteadlasi ja kunstnikke, laiendatakse eelolevalgi aastal kaastööliste kaadrit, et ajakiri oleks jästi mitmekülgne ja elav. Lisaks kodumaistele autoreile hakkab „Meie Noorus“ eeloleval aastal senisest rohkem kasutama välismaade parimate autorite kaastööd, et pinevalgi ajal õpiksime tundma teiste rahvaste vaimseid saavutusi. Et saada sellekohast head materjali, astus toimeus Noorte Punase Risti kaudu ühendusse mitmekümne riigi silmapaistvamate noortekirjanikega. Tulemused on üle ootuste head: segastest postioludest hoolimata on juba nüüd vastused saabunud mitmest riigist.

Lisaks mainitule on toimetusel tagavaraks veel mitmeid meeldivaid üllatusi — seda näete aga järgmisis numbreis.

„MEIE NOORUS“

MEIE NOORUS

NOORTEAJAKIRI

Toimetuse: **V. Alftoa, J. Maisma, E. Murdmaa,
J. Nyman, P. Rummo, J. Vellerind.**

Peatoimetaja: **J. Nyman.**

Tegevtoimetaja: **P. Rummo.**

Ilmub 18 numbrif aastas. Toimetuse aadress: Niguliste 12, Tallinn. Telef. 432-73

Nr. 1 (18)

Jaanuar

1940

Foto Kiisla

Juba sõbrad tulevad suusatades!

SP
6815

Foto Hinto: Sõit lumetormis

Koerailm

Sadu lakkamatult uhub, —
silma peale kae.
Rasket rahet näkku puhub,
lumelobjak krael.

Ähmas ilm ja läbi saju
tormab tuuleiil.
Kuula, keegi oksa raiub, —
luku kallal viil!

Kas seal tarelael astub
Pisuhänd või Puuk?
Vihas peksleb seina vastu
lahtikistud luuk.

Süda kokkund, hirmul heitund,
väljas tuulte tants.
Kuuri alla poeb peitu
õuevalvur Krants.

Täht ei sära, öö on kuuta,
umbsed jäljed seal...
Ukse taga karjub suuta
raevund tormi hää.

„Issand, hoia, keela tuuli!“
palvet hilju loe!
Vingahtus siis tormihuulilt
uksest tuppa poeb.

Lumililled aknaruudul,
vilgub tulesilm.
Öö taas tähitu ja kuuta —
õues koerailm...

J. Palm.

Nat. Mei illustr.

Lydia Mei-Starkopfi illustratsioonid.

Hoiä Ronk

Jaak oli väikesevõitu valge koer paari pruuni plekiga mustade püstkõrvade all, musta rõngaga ümber parema silma, nõndanimetatud monokliga, mis peab olema igal puhastverd foksterrieril. Seljas oli tal must laik, vurrud olid tal ja habe oli tal lõua otsas. Lühike sabaots püsti — justament nii nagu meie villast või puuvillast koertel suurte poodide vaateakendel. Kui ta seisis, oli ta hoiak nii atsakas, et kohe tekkis tunne: nüüd läheb ta lahti nagu vedru.

Siis, kui tal alles nimeks oli ingliskeelne Jackie, elas ta ühes väga suures linnas kõrgel viiendal korral. All sõitis mööda tilisev ja huugav tramm, tuututasid autod. Ja sinna alla sõideti liftiga, mis oli väike kambriku omaette ja vajus või tõusis, sedamööda, kas taheti alla uulitsale või tagasi tuppa.

Jaak oli oma eluga väga rahul. Väike tütarlaps mängis temaga sest ajast saadik, kui ta üldse mäletas, proua patsutas ja silitas teda, süüa oli alati midagi head. Hommikuti kutsus tütarlaps ta oma pehmesse ja soojasse voodisse ja siis möllati, kuni keel rippus suust.

Kuid kondid jäid Jaagul tihtipeale kangeks. Tal oli nii suur tahtmine neid liigutada ja sirutada, ja ta vaatas siis alati ukse poole ja vingus tasa. Sest ta teadis olevat seal all,

kui minna tükk aega mööda uulitsat, ühe suure pargi paljude puudega, mägedega ja orgudega, hulga lastega ja koertega. Ja need koerad ei olnud siis enam rihma otsas, Jaak ise ka mitte. Seal siis sai seda rõõmu ja lõbu ja jooksmist ja maadlemist, haukumist ja hüppamist, et kogu keha oli kuum ja täis rõõmu.

Aga sellest oli veel vähe. See paar tundi polegi midagi koerale, kes on selleks aretatud, et olla väsimatu ja joosta päevad otsa. See pärast Jaak ei tahtnudki nii pea koju. Ja ei läinud ka. Tütarlaps kutsus ja noomis, Jaak vaatas temale aga kelmikalt otsa, jooksis minema ja vaatas puhma tagant, et püüa mind. Katsu, kas saad kätte. Laskis mõnikord päris lähedale, siis aga tormas jälle üle põõsaste, siis puude vahelt läbi, ootas jälle pea maas, esimesed jalad harki, suured silmad niisked rõõmust, et ega sa mind ometi kätte saa. See oli alles lust, see oli nii kena mäng niiviisi.

Kuigi tütarlaps nuttis.

Jaak oli ju koer ja ta ei teadnud, et tütarlapsed käivad koolis, et nad peavad õppima kodus kooli jaoks, et söök ootab ja et tütarlapse ema ootab ja on mures. Koerale kas või seleta, ega ta seda kõike ei mõista. Ta näeb vaid, et tütarlaps läheb nuttes ja ikka veel

kutsudes ära. Kuid koer ei tea ka, mis on nutt. Ebamugav tal ju natuke oli ka, inimene oli siis tema meelest kuidagi teine, mitte enam hea ja sõbralik seltsiline. Jaak vaatas talle järele. Tal oli halb olla, et teda nii maha jäeti. Mõtles aga, et küll tütarlaps tuleb tagasi. Ja sõpru oli tal ju veel küllalt siin, lapsi ja koeri. Nendega sai mängida, kuni läks hämaraks, kuni park jäi tühjemaks. Ja ta pidi jääma juba päris üksi, kuni kaks last, poise ja tüdruk, ta kaasa kutsusid.

Nende juures oli küll kena olla, kuid siis tuli suur igatsus kodu järele. Ta kiunus ja sai tõelda, kiunus jälle, sai väga noomida ja mõne kerge laksaku, aga see kõik ei aidanud. Mure oli nõnda suur, et ta hakkas uluma. Siis võtsid lapsed ta, panid autosse ja sõitsid minema. Ja siis ta oligi järsku oma

Varsti vähkresid mõlemad vaibal

tuttavas liftis, tuttava, nii koduse ukse ees, ja ta haukus nii kõlavalt, et kogu hoone kõlas. Uks avati, ja siis kargas ta tütarlapsele vastu rindu, ajas ennast proua najale püsti, jooksis ühest toast teise, üle sohvade ja toolide, vähkres põrandavaibal, ajas kõik neli jalga vastu taevast, kargas üles ja jooksis jälle, kogu aeg haukudes pöörasest rõõmust.

Ja sellest ta õppis. Ta teadis, et ta võib olla pargis nii kaua kui tahab. Tuleb ainult kannatada natuke aega, mõni aeg on vilets olla, see on õige, aga hiljem oled ikka jälle kodus — temal hea meel, teistel hea meel. Natuke nad ju torisevad ja on teist moodi, aga läbi on tunda ikkagi seda suurt rõõmu ja sõprust, mida tal hoovas kehha iga ihu karva kaudu.

Ei teadnud ta selle üle järele mõtelda, kuidas ta jälle koju sai, ei olnud tal ju aimu aadressidest ja kirjast, mis oli tal kaelarihmal, ei teadnud ta ju ka telefonist midagi ja

numbrist, mis ka oli sinna graveeritud vaskplaadikese sisse. Inimesed on targad ja head, mõtles ta, nii kenad on nad koera vastu.

Nüüd siis juhtus ühtelugu, et Jaak mängis peitemängu ja kulli tütarlapsega ning võis jääda jumalaüksi parki päris pimedani. Siis hakkas ta küll teed otsima kodu poole, aga see suur linn oli nõnda siiruviiruline oma uulitsatega. Kõiksugu lõhnu oli küll majanurkadel ja tulpadel, aga tema oma või mõni teine tuttav lõhn puudus. Nii siis ta jäi lõpuks peatuma mõne võõra inimese ees ja palus, s. o. kiunus, kuni ta kaasa võeti. Mõnikord oli ta öö otsa kusagil kellegi juures, kuid oli rahutu ega lasknud inimesi magada, nõnda et ta siis juba järgmisel hommikul jällegi koju jõudis. Ööd otsa oli ta võõrsil siis, kui seal ei juhtunud olema telefoni. Mõnikord peatus ta mõne keset liikuvaid autosid ja tramme seisva mundris härra juures. See vaatas ta kaela, patsutas teda, võttis ta rihma otsa, läks temaga ühe väikese putka juure, väntas seal ja kõneles iseenesega vastu seina. Et ta ei kõnelnud Jaaguga sel puhul, tundis koer häälest. Ja siis tuli veel oodata mõni aeg, kuni proua oligi juba siin ja viis ta jällegi koju, kus oli ikka nii tore olla, kõik nii oma, iga toolijalg nii tuttav ja sõber, oma ase, kus võis ennast keerata sedaviisi ja teistviisi ja mõnikord olla selili, kõik neli jalga püsti. Varsti tuli ka tütarlaps koju, ähvardas näpuga ja tõreles, kusjuures tuli teha süüdlase nägu ja võtta pattukahetsev ilme. Siis aga sai ta jälle kallistada ja varsti vähkresid mõlemad vaibal. Ja Jaak tundis, et ta armastab tütarlast üle kõige, annaks tema eest oma hinge, kuigi ta ei teadnud, kuidas seda tehakse ja mis on hing. Aga nõnda ta tundis. Ja tundis nõnda ka proua suhtes. Nad võtsid ta mõnikord sohvale endi vahele ja hakkasid laulma. See oli nõnda kurb, et Jaak pidi kaasa laulma. Ja siis kallistasid nad teda uuesti, ning jälle läks mänguks.

Aga nüüd ei saanud pargis enam nii mängida nagu varem. Nüüd ei mõistnud Jaak, miks rihma kaela ümbert enam lahti ei teatud. Sai veel hullata küllalt, aga nii see enam ei olnud nagu vanasti. Kondid ei saanud küllalt tööd. Ja kui koju pöörduti, siis tundis Jaak, et nüüd alles peakski algama. Ning ta oli kurb ja haigutas. Ja kiunus. Aga enam rihma otsast lahti ei lastud. Kodus istus ta siis, pea viltu, nagu seda teevad foksterrierid, ja mõtles oma sügavaid mõtteid, kurbi mõlgetusi, milledest keegi ei tea, mille ümber need käivad.

Kuid mõnikord pääsis ta siiski rihmast lahti. Kiskus pargis järsku ja läks siis kogu rihmaga. Ja nii tore oli, kui rihm jooksis järele. Mõnikord astusid koguni peale ja lendasid hoos uperkuuti, aga seda lõbusam oli. Hiljem aga oskasid juba joosta ka nõnda, et jalad ei puutunudki rihma. Tore oli nõnda kulli mängida ja jääda nii kauaks kui süda kutsus.

Jaak oli peni ega mõistnud, et proua oli südamehaige ning muretses ja kannatas, kui tütar jäi kauaks ära ja tuli jälle tagasi ilma koerata. Jaak oli loom ega teadnud, et proua oli vaene ega jõudnud maksa neid alatisi autosid, mis läksid vaja Jaagu kojutoomiseks. Jaagust läks inimeste elu tähele panemata mööda ja ta ei aimanud, miks proua ühel õhtul väga nuttis, midagi kõneles tütrele ja siis see ka hakkas nutma. Nad võtsid ta sohvale endi vahele, laulsid jälle seda kurba laulu ja Jaak laulis kaasa. Nad silitasid teda kuidagi õrnemalt kui muidu, seda tundis Jaak, aga inimesed on ju nii kentsakad mõnikord. See silitamine oli aga väga hea.

Ja siis tuli üks härra, üks väga lahke härra. Sellel anti Jaagu rihm kätte ja Jaak muudkui hüppas rõõmu pärast, et jälle saab välja. Ja see härra oli väga kena, kuid parki ta teda ei viinud, vaid viis ühte võõraste korterisse.

Oleks Jaak mõistnud inimeste keelt, oleks ta teadnud, et see härra päästis ta surmast. Oli otsustatud ju, et Jaak tuleb viia kliinikusse ja seal magama panna igaveseks. Proua ei jõudnud enam tasuda koertemaksu ja Jaagu sõidud tegid liig palju kulu. Härra oli kuulutanud lehes, et ta tahab justament niisugust valget foksterrieri. Tahtis ta viia jõulukingituseks ühele sõbrale üle mere.

Ja viiski. Jaak nägi merd, Jaak nägi üht võõrast linna, millest ta ei teadnudki, et see linn on võõras. Esimesel juhul kiskus ta enese lahti ja tahtis koju. Ta ju teadis, et alati viib keegi ta koju. Ei olnud tal aga aimu maadeteadusest, ei mõistnud ta, et sõit üle mere viis hoopis teise linna. Ja et on üldse teisi linnu, seda ta ka ei teadnud.

Nii ta siis jooksis ringi ja ootas, et keegi viiks ta koju. Ja igatsus kodu järele oli nii suur. Süda päris valutas, sest nüüd oli ta sealt eemal olnud juba nii väga kaua. Kui kaua, seda mõõtis ta vaid oma südamevalu järgi, ajamõõtu tal ju ei olnud.

Ja see esimene öö, kus mitte keegi teda kaasa ei võtnud, oli hirmus. Oli nõnda külm. et ta võbises aina ja vajutas end võõra istuva mehe kasuka külge. Ta ei teadnud, et see on öövaht. Ja öövaht ka ei teadnud, kust see

koer pärit on. Kaelarihmalt oli võõrakeelne uulitsanimi. Öövaht aga võttis ta kasuka hõlma alla, kui nägi, et ta jalgu enam kõnniteele ei saanud panna; vägisi tahtis külm nad ära võtta.

Vastu hommikut aga hakkas Jaak punuma. Ta oli näinud üht plikat ja arvas, et see on tema armas tütarlaps kodust. Ei olnud. Ja Jaak sörkis ja jooksis, üht uulitsat mööda teise. Mõnikord võttis keegi ta kaasa ja söötis teda, teinekord halastas mõni teine ja viis ta enda juure öömajja, kuid Jaak läks ikka jälle minema. Ta tahtis ju koju, ta oli ju truu ja hoidis kogu oma väriseva ja külmetava kehaga ikka oma kodust rahvast. Ta jooksis ja sattus vastamisi kurjade koertega, pureles ja kaitses end vahvalt. Haavad külmetasid, ta jäi päris kõhnaks. Ime, et elu tal veel sees püsis.

Kuni temale järele keegi tuli ja võttis ta rihma otsa. Päris uue rihma otsa. Siis puhkas ta kusagil soojas. Teda söödeti hästi ja raviti, anti rohtu. Ja kui ta end jälle siru-

Ta oli pöörane rõõmust

tada sai ja kondid enam nii ei valutanud, siis viidi ta kuhugi, kus oli suitsu ja suuri vankreid üksteise kõrval reas, kus esimene neist ajas torust suitsu välja. Ja pandi ühte puuri.

Seal ta ulus, kui jalge all hakkas põruma ja vurisema, ikka rutemini ja rutemini. Külma oli ka ja pime selles puuris. Ja kaua pidi ta sõitma. Ta ei saanud üldse aru, miks kogu maailm nüüd niisuguseks oli läinud, et on ainult veel häda ja valu, külma ja nälga, pimedust ja vaeva. Ei ole enam lahkeid sõnu, ei pehmet vaipa, ei mängu, ei midagi, ainult veel piina.

Kui ta oli kaua, väga kaua pimedas nõnda sõitnud, siis avati kord uks, valgust tuli sisse ja keegi hüüdis teda nimepidi. Ta jäi kuulatama, vaatas kikkis kõrvadega ja hakkas siis haukuma: oli ju seesama härra, kellega ta oli sõitnud üle vee. Ta oli pöörane rõõmust. Seda härrat oli ta ju näinud oma kodus, ta viib ta nüüd kindlasti sinna tagasi.

Agas veel ta ei viinud. Viis enne enese juure. Ja seal oli hea olla esialgu, seal oli soe, seal kõneldi temaga lahke häälega.

Ja kui ta oli seal maganud ja süüa saanud, siis läks härra temaga jalutama. Laskis rihmagi lahti. Ja nüüd sai ometi jälle joosta, puude vahelt läbi, puhmastest mööda, joosta, et lumi tuiskas, joosta nõnda, et tuul vuhises näkku.

Agas peal Kas siin pole see park, kust alati saadi koju? Alati! Vaja vaid veidi ringi vaadata. Ning nii kange igatsus tõusis rinnas oma noore tütarlapse järele, proua järele, et Jaak tõmbas kõrvad ligi pead, vaatas veel vilksti tagasi härrale — ja läks.

Oli kadunud paar ööd. Ja siis tuli tagasi ise. See linn polnud suur, siin oskas ta lõpuks ikkagi teed leida. Kui ta oli linna ringi läbi otsinud ja ümberringi oli vaid lage maa, siis ta teadis, et siin nende hoonete vahel ikka see lahke härra elabki. Vähimalt siis tagasi sinna, kui ei leia oma kodu.

Agas ta ei unustanud. Aeg-ajalt käis ta ikka vaatamas, kas kusagil on see lift, aeg-ajalt ronis ta mõnele autosse astuvale sisse

kaasa, sest niisugustega oli teda ju alati koju viidud. Oli kadunud mõnikord kaua, kuni jälle tuli tagasi.

Härra ei pahandanud, härra teadis, et Jaak on vaid truu, Jaak tahab oma inimeste juure.

Agas kui härra võttis ta kaasa maale suvitama, siis oli seal igal pool metsa, mis meenutas endist parki, ja jälle tuli otsida oma kodu ja oma inimesi, järele jätmata. Sest see tõug on aretatud niisuguseks, et ta oma jonniga ei jäta, ei unusta sõprust ega vaenu.

Kui mõni suur koer oli teda hammustanud, siis kandis ta viha kogu sellele sordile. Hundikoertega pureles ta ikka ja kaitses ennast vapralt, kuigi nad olid hulga suuremad. Ja üks pures teda kord nõnda, et ta peaaegu oleks surnud. Kui ta aga sai terveks, läks ta uuesti kallale, kui aga hunti nägi. Niisugune oli Jaak.

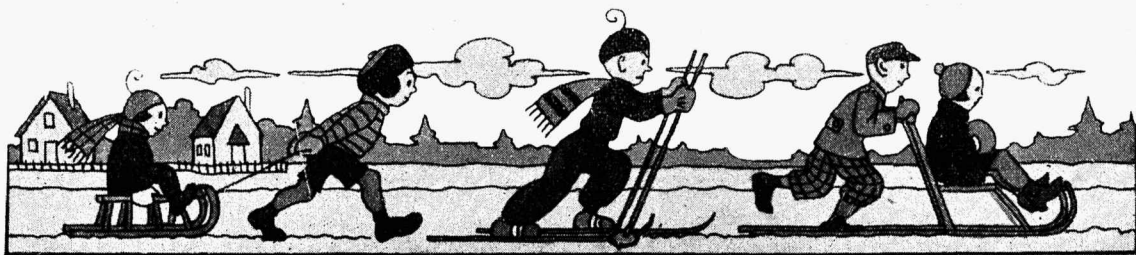
Mõni peksis teda sellepärast, et tal jälle tuli peale igatsus kodu järele. Tal oli küll hoopis vabam siin, tal oli ajada jäneseid ja oravaid, hirvi ja metsparte, palju, mis ta oma endises kodus ei tunnud ega teadnud, aga sünnikoht ja kodu seisis tal alati meeles. Kui teda oli löödud, siis oli ta mitu päeva nagu murtud: miks peksetakse mind, kui ma olen truu? Kui ma ei suuda unustada neid, kes olid mulle head? Kui ma olen tänulik ja tahan ka neid rõõmustada?

„Koer hulgab,“ ütlesid inimesed. „Mitme küla koer,“ pahandasid nad, hoidsid teda aga siiski ja pidasid enese juures ja harjutasid seega veel rohkem hulkuma.

Võib-olla ta oleks unustanud viimaks oma endise kodu. Ta võis nüüd linnas joosta vabalt ja tuli alati tagasi.

Agas siis sai temale saatuslikuks jällegi hundikoer. See kargas talle autode tagant kallale. Jaak ehmus ja tõmbus nagu välg tagasi, kuid kõnniteelt autobuse ette. See sõitis tal pea otsast maha.

Tema koduigatsusel oli nüüd lõpp, tema vapper süda et tarvitsenud enam kannatada nende pärast, keda ta hoidis ja kelledele ta truudust pidas niipalju kui ta väike tundekuum keha ja süda kandis.

Koolivenna mälestusi

Ruudo Toom

Sipe kool ehk tolleaegse ametliku nimega „Vana-Kuuste ministeeriumikool“¹⁾, kus Julius Kuperjanov veetis oma esimesed kooliaastad (1904.—1909. a.), aseneb Tartumaal Kuuste (end. Vana-Kuuste) vallas Sipe külas, umbes 25 km Tartust lõuna pool.

Pruunivärviline suurte valgete akendega kahekordne nägus koolimaja paistab hallide külakonnete hulgast juba kaugelt silma.

Koolil oli viis klassi, mida tol ajal kutsuti jagudeks ehk jaoskondadeks. Need olid mahutatud kolme klassiruumi.

Kolmeaastase külakooli kursuse lõpetanuid võeti siia vastu kolmandasse jakku.

Õpilasi oli tavaliselt üle saja. Nende vanus kõikus 8—16 a. vahel. Viimses klassis oli vahel üksikuid ka 17—18-aastasi. Kooli juures oli kaugematele õpilastele ka internaat. Selle pere (neid kutsuti seal lihtsalt „öölapsed“) hulka kuulus ka Julius Kuperjanov, kelle kodu — Lalli talu — Sipe koolimajast on umbes nelja kilomeetri kaugusel.

Sipe koolil näis laiemas ümbruskonnas olevat hea nimi. Sellega vahest ongi seletatav, et peale kohalikust vallast päritolevate oli siia õppimist jätkama tulnud hulk õpilasi ka naaberriikidest ja -kihelkondadest, üksikuid koguni Võrumaalt, kuigi neile külakooli lõpetamise järele edasiõppimiseks oleks soodsamaid võimalusi pakkunud lähedamal asenevad kihelkonnakoolid, milliste koolide õppekava vähese erinevusega üldiselt vastas siinse ministeeriumikooli õppekavale.

Et meie maa tol ajal kuulus Vene riigi alla, siis oli koolides, ka Sipel, õppekeeleks ja peaoõppeaineiks vene keel. Selle keele oskuse arendamiseks pandi Sipe koolis erilist rõhku, milleks ohverdati, eriti viimases klassis, ka teisi tunde, enamalt jaolt eesti keele, laulmise ja paar kuud enne lõppeksameid ka usuõpetuse tunde, millest küll osa langes ka matemaatika kasuks. Sel-

lest hoolimata aga valitses Sipe koolis eesti rahvuslik vaim. Kui tol ajal mujal ministeeriumi- ja kihelkonnakoolides kõrgemate ülemate soovil koolijuhatajad nõudsid, et õpilased omavahel vene keelt räägiksid — keele praktiseerimise mõttes, nagu põhjendati — siis Sipe koolis seda ei tuntud. Siin koolis kõlas alati vabalt eesti keel ja kostsid võimsalt Eesti isamaalised laulud.

Õppekava pidi vankumatult põhjalikult läbi võetama. Selleks pidi õpilane pühendama kogu oma energia ja huvi. Kõrvalhube ja -harrastusi ei tohtinud olla. Sporti, mängu ega muud meelelahutust polnud ette nähtud. Tunniplaanis puudus isegi võimlemine. Kõiki neid tuli õpilastel harrastada poolvargi. Kes koolitöös edukust näitasid, võisid vabal ajal kasutada kooli raamatukogu, mis oli venekeelne.

KOOLIJUHATAJA JAAN LAURSON.

Koolis oli vali kord. Koolijuhataja Jaan Laurson oli äkilise iseloomuga ja äärmiselt karm. Kehaline karistus oli tol ajal veel paljudes koolides vajaliseks tunnustatud tõhusa kasvatusvahendina tarvitusel. Nii ka Sipel. Seda kasvatusvahendit käsitas siin Laurson õige ohtvalt. Oma ägedas vihahoos läks ta karistamises tihtigi liiale. Kasvatatud ise karmis vene (Pihkva) seminari režiimis, läbi elanud 1905. aasta rahutuste ajal maapärgulase vintsutusi ja tunnud oma elus nii mõningaidki pettumusi ning vapustusi — kõik see oli jätnud temasse sügavaid jälgi ja teinud selle visa töömehe närvlikuks, raskemeelseks ja süngeks.

Peksa sai siin temalt peaaegu iga õpilane, küll vallatuse, küll tundi hilinemise, kõige enam aga õppeülesande puuduliku ettevalmistamise pärast.

Koolijuhatajat kardeti nagu hunti. Kui nähti teda väljas eemalt tulevat, siis pöörduti teelt tagasi või tehti kauge ring, et hoiduda temale vastu sattumast.

Pärast tunde, videviku ajal, mil koolijuhataja armastas oma tavalisi jalutuskäike sooritada,

¹⁾ Ministeeriumikool — 5-õppeaastase kursusega kroonu algkool vene ajal.

kasutasid õpilased juhust „tsõõri“ (ringmängude) tegemiseks. Nähti aga Laursoni juba üle õue tulevat, lõpetati laul ja mäng ning kõik jooksid nagu hiired läheneva kassi eest laiali, igauks oma pinki. Süüdati suur laelamp ja algas õppimine.

TEISED ÕPETAJAD.

Peale koolijuhataja Laursoni oli Sipe koolis Julius Kuperjanovi õppeaja kestes hulk õpetajaid.

Parimad mälestused neist õpilastesse jätsid Anna Meos ja Maria Välbe. Nad olid õpilastele alati lähedased ja suhtusid neile suure arusaamise ja emaliku armastusega. Neile võis puhtasüdameliselt avaldada oma rõõme ja muresid, mis ikka leidsid seal osavõttu ja mõistmist. Need õpetajad töid ühtlasi kaasa ka vabamaid, pehmemaid tuuli siinsesse karmi kooliellu ja aitasid süvendada rahvuslikku vaimu ning kodust õhkkonda õpilasperes. Side nendega kestis kirjade kaudu mõnel õpilasel veel hilisematelgi aastatel.

JULIUS KUPERJANOV TULEB KOOLI.

Julius Kuperjanov ilmub ühes oma venna Augustiga Sipe kooli ühel hilissügisel päeval 1904.

Väliselt nad üksteisele palju ei sarnle. August on heledajuukseline, hallide silmadega, kuna Julius seevastu on tumedate käharate juustega, sinakashallide silmadega ja ka muidu näoilmet vennast erinev.

Nad on peaaegu ühepikkused. Hallides riietes, pastlad jalas.

Kui Juliuselt üks õpilastest uudishimutseb küsida, et „kuule, vastne poiss, kas sul nimi ka on?“ kõhleb ta iseteadlikult: „A vot, kas sa ilma nimeta oled.“ Koolijuhatajale aga ta pööratab tikksirgelt ta ette seistes järsult, pead sealjuures pisut selga tõmmates: „Minu nimi on Kuperjanov, Julius.“ Niisama järsult raiub ta ka oma vastuse küsimusele, kas räägid ka vene keelt, „govoriš po-russki“: „Da, govorju po-russki“. Ta oskab ka lugeda ja kirjatähti paberile märkida, nagu koolijuhatajale antud vastusest selgub.

Vend August on käinud ühe talve Venemaal koolis, kust tal on tunnistuski kaasas. Tal käsatakse istuda teise jao õpilaste hulka. Teine jagu oli samas klassiruumis.

Vahetunni ajal arutavad nüüd kaasõpilased omavahel, et küll on neil vastsetel poistel ikka imelik nimi: Kuberjaanohv! Leitakse, et see on ikka ränk ja tähtis nimi, peaaegu samaväärne gubernatori ehk kuberneriga.

Varsti teataksegi õhinal vanemate klasside poistele kuulutada suurt uudist: kooli on tulnud

kaks kubeneri. Mille peale sealtpoolt ükskõikselt naerdes tähendatakse, et „no kae imet, siis on üks lifländski ja teine estländski gubernator“.*)

TAGASIHOIDLIK POISS.

Julius on kümneaastane. Oma vanuse kohta ta tundub teiste hulgas olevat tõsisem ja nagu mehisem. Liigutustelt vanamehelikult aeglane, jutuaajamises selgesõnaline, asjalik, järsk. Kõneleb pisut vene aktsendiga, poetades jutu sekka sageli oma vene „a vot“.

Ta on algul tagasihoidlik, argki. Nagu metsast legendikule hirmutatud noor hirv, kes teeb oma esimesi ettevaatlikke samme võõras, temale tundmatus ümbruses. Ta on teadmatutes, mis siin tohib ja mis mitte. Siin on temale uus maailm, kus iga liigutus näib olevat piiratud ja iga samm ette kirjutatud. Kodus on temale õpetatud olla koolis sõnakuulelik, mitte teha vallatusi, olla usin õppimises. Ta püüabki kõike seda täita.

Ta tegeleb rohkem omaette ega ühine kaasõpilaste hullamiste ja vallatustega. Tundidel ta kuulab tähepanelikult õpetajate seletusi ja süveneb täie innuga õpinguisse.

Ümberringi aga kihab elu. Kilgatakse, vaheatakse väitsi, vinnatakse sõrme, puseldakse maadluses. Kõik see nagu kisuks Juliustki kaasa. Aga ta hoidub sellest. Piirdub ainult kõrvaltvaatamisega.

ESIMENE ÕPILANE KLASSIS.

Oma andekuse, hoolsa õppimise ja eeskujuliku käitumisega võidab Julius varsti õpetajate poolehoiu ja ta saab nende lemmikuks. Teda seatakse tihti teistele eeskujuks.

Peagi ta on klassis oma teadmistes ja edukuses võitnud juhtiva seisukoha. Kui tunnis mõnesugusele küsimusele keegi vastust ei tea anda ja õpetaja korduvalt on küsinud, kes teab, siis on Julius peaaegu alati ainuke, kes sõrme nagu täägi püsti lööb: tema teab. Seda ei tee ta aga otsekohe, vaid alles siis, kui klass on küsimuse kallal juureldes olnud tükk aega vaiki ja kui siis ühe või teise pilk lootusetult abi otsides langeb Kuperjanovi peale. Nii tuleb tema vastus alati efektiga ja kõigile selge paratamatusega ning tõena, et Kuperjanov on ainuke, kes kõik ja alati teab.

Juhtub vahel, et Juliust küsitletakse ootamatult, ka sel juhul ei jäta ta vastust võlgu. Kui ta juba on kord püsti tõusnud, siis midagi ta kindlasti ka vastab, olgugi et vastus igakord ei lähe

*) Üks on Liivi- ja teine Eestimaa kuberner.

täppi. See aga Juliust sugugi ei heiduta. Vaikivat olekut ta sel puhul enese kohta ei tunnusta — löök järgnegu alati löögi peale!

Tunnis ta oma kaaslast etteütlemisega ei toeta. See ei vasta ju ka koolikorra nõudeile, kuigi sellest õpilased ei armasta alati kinni pidada. Kuperjanov aga peab.

Ta on esimene poiss klassis ja ta ise on nüüd sellest ka teadlik.

Siin hakkab ta aga nüüd oma kaasõpilastele suhtuma veidi iseteadvalt, üleolevalt, püüdes olla kõigiti ka oma seisukoha vääriline, et mitte anda õpetajaile põhjust oma positsiooni kõigutamiseks. Mitte ainult õpinguid, vaid ka kooli korda püüab ta võtta täie teadvuse ja kohusetundega, hoidudes väaratamast selle vastu. Veel enam — ta tunneb end kutsutud olevat koolidistsipliini rikkumise korral mõnd kaasõpilast vahel korrale kutsuma, tehes mõnele oma märkusi.

Nüüd tekib tal vahekordadesse nii mõnegi kaasõpilasega lõhe. Oma üleoleva ja õpetajaliku kohtlemisega ta annab põhjust enese pihta nõökimiste väljakutumiseks. Julius, loomult õrnatundeline, solvub kergesti ja oma seisukoha õigustamiseks püüab teinekord abi otsida õpetajailt, kelledelt lahendus järgneb harilikult küll ka tema kasuks.

Vahekord oma kaasõpilastega teravneb tunduvalt. Julius, kes peab nüüd tihti oma kaasõpilaste teravaid pisteid ja nõökimisi enda arvel alla neclama, muutub pahuraks ning süveneb veel enam enesesse, liikudes mõnd aega erakuna teiste hulgas.

Siin kerkib silmapiirile vahejuhtum, mis silla Juliuse ja ta kaasõpilaste vahel täieliselt purustab, hiljem aga nende vahekordadesse teises suunas toob põhjaliku pöörde. (Järgneb.)

Peaminister prof. Jüri Uluots
sai 13. jaanuaril 50-aastaseks

„Meie Nooruse“ köitmisest

„Meie Nooruse“ minevase aastakäigu soovitamene kindlasti köita: selline tüse köide moodustab väärtusliku lisandi või alusvara teie raamatukogule. Köite ette paigutage aastakäigu sisuleht, mis on käesoleva numbriga kaasas. Kaaned köitke sisse: milleks hüljata kauneid kaanepilte!?

„Meie Nooruse“ toimetus võimaldab neile, kes köidavad kokku kõik „Meie Nooruse“ seni ilmunud numbrid (nr. nr. 1—3, 1938. a. ja nr. nr. 1—14, 1939. a.) valmis köitekaaned Kr. 1.— eest. Kaaned on köidetud üleni kalinguri, kaane- ja seljatrükk kullaga. Kes selliseid kaasi soovib, saatku vastav teade koos rahaga (postmarkides) hiljemalt 27. jaanuariks toimetusele. Märgitagu ka kalinguri

soovitav värv — punane, sinine, roheline või pruun. Kaaned saadetakse tellijatele välja veebruarikuu esimese poole jooksul.

*

Vastuseks paljudele järelepärimistele teatame, et suure nõudmise tõttu on „Meie Nooruse“ viis esimest numbrit (1—3, 1938, ja 2 — 1939) müügilt lõppenud ja talitus ei saa parimalgi tahtmisel täita sellekohaseid tellimisi. Nr. Nr. 3—14 — 1939 on endiselt müügil hinnaga à 20 senti.

Kui kellelgi on ülearuseid eksemplare nim. müügilt lõppenud numbreist, on talitus nõus — kui nad on puhtad ja terved — neid tagasi ostma. Sellekohased teated palume saata talitusele. Tulemusist teatame järgmises numbris.

Rammuli

Piim

„Ema, palun, vala mulle sealt topsikust seda rammupiima kohvile,“ rääkis ühel pühapäevahommikul Hilja, „kohv maitseb sellega palju parem kui poepiimaga.“

„Poepiim, poepiim! Mis see poepiim siis sinu arust on, üks lehmapiim puha,“ suskas Vello, Hilja vend, kes käis juba keskkooli esimeses klassis, kuna Hilja oli alles algkooli viiendas. Vello oli teinekord väga tark, või vähimasti tahtis olla.

„Lehmapiim, lehmapiim, seda ma tean isegi, et see ka lehmapiim on, aga näe, see on parem kui poepiim, noh!“ Ja Hiljal oli juba nutt kurgus.

„Äh, juba piriseb! Küll neil tüdrukuil on ka need pisaranäärmed väikese mahuga, alatasa ülevoolamise hädahus!“

Hilja vihastas nii, et silmad kuivasid ja nutt kurgust kadus.

„Ja sinu süda on nii väike kui see soolapops, saab ka kohe täis ja pudiseb ka üle. Kaks silma sul peas ja ei näe, et rammupiim on kui koor, paks ja kollane, poepiim aga hoopis valge. Ja maitse on sel ka kui koorel!“

„Aga kuidas ja miks see siis niisugune on?“ segas end isa muiates jutu vahele. „Ütle, Hilja!“

„Ei tea,“ kehtas Hilja õlgu.

„Sina, Vello?“

„Mhh!“

„See on kindlasti üks isetõug lehma, 4 sarve peas, 2 saba taga, kes söövad ainult leiba, saia ja kooke, joovad ainult limonaadi ja karastavaid jooke ja lüpsavad koort. Nah, Vello, mis sa arvad.“

„See on, et pannakse võib-olla koorega segi ja natuke värvi ka ja...“

„Pea, pea, pojuke, ära tüki sohu ja rappa, eksid ära ja tagasi ei saa,“ lõpetas jutu ema, kes tuli köögist, kus ta kogu juttu oli kuulnud.

„Lõpp nüüd näaklemistele ja oletustele! Õiget aru saame alles suvel, kui sõidame sinna, kus seda piima nii-öelda „tehakse“.“

„Tehakse? Siis see pole üldsegi lehmapiim!“ hüüdis Hilja pettunult. „Ikka on, laps! Aga

lehmapiimast selle piimani on keeruline, kuid väga huvitav tee!“

„Ütle, isa, kus see vabrik on?“ hüppas Vello püsti.

„Vabrik? Kas arvad, et masinad lüpsavad?“ Ja Hilja tõmbas näo risti ja põigiti kortse täis.

„See vabrik on Säreveres, 2 kilomeetrit Türi linnast. Selles vabrikus töötab juba kauemat aega mu hea sõber härra Nurmiste. Kui kevadadel on koolitunnistused korras, siis sõidame Säreverre. Aga nüüd välkkiirelt nõud laualt, tuba korda ja jalutama kogu see pere, — niisugune ilus ilm kui täna!“ lõpetas isa jutu.

Juunikuu lõpupäevad. Varahommikul näeme Sadama jaamas rõõmsate nägudega Vellot ja Hiljat ühes isa ja emaga ja hulga pakkidega. Isal on kuu aega puhkust, tükiks ajaks saab maale — Tüzile, Säreverre, Viljandisse — ja 3 nädalat sellest ajast saab olla Mulgimaal, päris maal kohe, vanaisa ja vanaema juures. Laste silmad säravad päikesega võidu.

Reisi esimene peatus — Türi. Hobustega sõidetakse edasi Säreverre. Hiigalõbus sõit, kuid kahjuks lühike, ainult 2 kilomeetrit. Aga siis oldi seal!

Vellot-Hiljat tahtsid kohe „piimavabrikut“ näha, kuid seda sel päeval ei saadud.

„Vaatame homme, muidu lipsate mul liig ruttu jälle minema,“ muheles onu. (Me nime-tame teda ühes lastega lihtsalt onuks.)

Ega sellest suurt häda olnud, sest Vello sai varsti sõbraks Julo, Aleksi ja Lembituga, Säreverre poistega, kellega hakati võrkpalli mängima, ja Hilja leidis Vaike, Tiiu ja teisi Säreveres elavaid lapsi, kellega ka kohe mindi vasikalauta „lapsi“ vaatama. Küll oli huvitav! 17 vasikat, ühed suuremad, teised üsna noorukesed, vahtisid nii imearmsalt ja usaldava näoga lastele otsa, et Hilja kohe ei tahtnud ega tahtnud ära tulla. Aga küll oli suur see päris-lehmalaud!

„Ja umbes 150 lehma on siin sees,“ seletasid Vaike ja Tiiu. Nüüd oli ta tühi, sest lehmad olid

suuremalt osalt väljas. Aga suur oli ta küll, pikk mis kole, päris loss kohe, arvas Hilja,

Järgmise päeva hommikul mindi tehasesse. Hilja tahtis sisse astudes isalt midagi pärida, aga kus sa saad! — kõik kohad masinate müra täis. Siin kõlistatakse piimanõudega, vasakul, teises ruumis, paistab hiigla hooratas, torud, suured vannid, koolitahvlite moodi värgid, mil- lele külge pidi voolab piima alla — mitte ni- dagi ei saanud aru.

Siis hakkas onu seletama. Ta pidi valjusti rääkima ja kõik olid tema seletuste ajal ka ninapidi koos, sest muidu ei kuulnud ju mitte midagi. Onu viipas käega uksele, kust paistis hooratas. „Selles ruumis seal on meie jõujaam. Masin on 75-hobusejõuline ja katla küttepinda on 75 ruutmeetrit.“

„Seepärast on see ratas nii hirmus suur!“ hüüdis Hilja.

„On jah pirakas?“ lisas Vello.

„Mitu liitrit päevas te siin niimoodi läbi töötate?“ päris ema.

„Kümme tuhat liitrit.“

„Kümme tuhat liitrit!“ Vellol jäi suu am- muli.

Hilja aga teadis nüüd, miks Säreveres karja- laut nii suur on. „Seepärast on laut ka nii suur,“ arvas ta.

„Ah sa arvad, et meil seepärast nii palju lehma on,“ ütles onu. „Kulla laps, ei meie leh- mad üksi jõua sellegipärast nii palju piima anda, vaid meile tulevad appi ümbruskonna riigimõisad ja meiereid — need kõik veavad siia piima kokku, siis saame alles tarvilise hulga kätte.“

„Kulla sõber,“ palus isa, „ma nüüd olen ka juba tükk aega ringi vaadanud, aga midagi ei saa ma aru neist masinaist. Seleta kohe päris algusest peale.“

„No vaata,“ ütles onu, „kui piim kokku tuuakse, siis kaalutakse see kõigepealt ära ja siis läheb see kohe tsentrifuugi puhas- tamiseks.“

„Justkui musta pesu pestaks,“ mõtles enda- misi Hilja.

„Oi, näe, piim tuleb mööda tahvlit alla,“ hüü- dis Vello, näidates näpuga „tahvlile“.

Onu naeratas.

„Vellol on õigus, ta tuleb mööda „tahvlit“, sest meie jahutaja sarnleb tõepoolest kooli seinatahvlile. Ainult jahutaja pind koosneb nagu üksteisele laotud lamedateks litsutud toru- dest.“

„Ta on ju ka pinnalt õige suur?“

„Jah, 3 × 4 meetrit. Neis torudes voolab kangesti külm vesi ja seadeldise all on ka veel jahutusvedelik. Torud on plekist.

Kui nüüd piim torudest üle voolab, tähendab, ülalt alla, siis ta jahtub korralikult ära.“

„Aga see voolab siin ju päris lagedal, lahti- selt, kas see siis tolmuga kokku ei puutu, siin ju üksikud töölisel käivad ka edasi-tagasi?“ päris ema.

„Piimal on pärast jahutamist kohe uus puhas- tustekond ees. Torusid mööda voolab see pas- tōriseerimisnõusse, õigemini nõu sees olevatesse torudesse. Nõu sees on vesi 3-atm. rõhu all 110° C soe, ja kui torude kaudu piim sealt läbi voolab, küllap siis bakteritel ka on kadu.“

„Ema, mis nõu see oli?“ päris Hilja.

„Pastōrisaator oli see, ehk kuumendaja, see on nii nagu ma kodus ube ja herneid vekin vekkaparaadiga. Seal on herved purkides ja need peavad 80° kuumas vees seisma, siin on piim torudes ja vesi on 110° C soe.“

Kogu pere siirdus nüüd suure... Jah, mis nime sellele anda? Imelik kuju, suur, ümar- gune...

„Kus ma sihukest riistapuud olen näinud pil- dil?“ kraamis Vello kiiruga oma peaaigus ringi. „Käes! Bessemeri pirn.“ Viimased sõnad mõtles ta valjusti.

Onu muheles. „Bessemeri pirn jah, kuid ai- nult kuju poolest. See on meie tihendaja.“

Kõigil nägudel oli küsiv ilme.

„Tihendaja,“ jatkas onu, „on õieti lehma- piima muutja rammupiimaks.“

„Kuidas?“

„Piima aurutatakse niikaua, kuni see mahu poolest on kolm korda vähenenud. Kui kolm liitrit läheb tihendajasse sisse, tuleb 1 liiter rammupiima välja. Aur, tähendab osa piimas olevast veest, juhitakse torusid mööda välja jökke.“

„Küll on see riistapuu suur,“ imetles Vello.

„Jah, suur on see küll, oma 2,5 m kõrge.“

„Ah siis nii palju läheb piim siin tihendamaks! Seepärast see on nii paks ja rammus,“ ütles ema.

„Mis sest veest ikka eksportida,“ arvas onu, „muudkui kaalub ja võtab ruumi, eks igauks pane ise tarvitamisel vett juure, ikka 1 osa rammupiima ja 2 osa vett, siis on tal harilik lehmapiim käes.“

„Seepärast on selle toosi sildile ka kirjutat- tud: tarvitada täispiimana 2 osa veega. Nüüd ma saan sellest aru. Ah nii on see lugu!“ rää- kis ema.

„Ja nii on siis rammupiim valmis?“ küsis isa.

„Kaugeltki veel mitte,“ naeris onu, „piimake- sel tuleb veel mitu „jaama“ läbistada enne kui ta oma „pärisnime“ kätte saab. Aga nüüd edasi: siin, selles anumas, on piimakesel väga halb ja

kitsas olla, sest see on nii-öelda surujapump ja piim on selles anumus 200-atmosfäärilise rõhumise all.“

„200 atmosfääri! Tohoh hullu,“ imestas isa, „see on alles kõrgrõhk. Kui Tartu metobs ütleb, et õhurõhk on 780, siis on loota õige ilusat ilma. Seal võib siis küll sulapäike ja pilvitu taevas olla...“

„Ja seejuures rõhumine 200 kg ruutsentimeetritele! Aga sihuke rõhumine pigistab ka kõige väiksema rasvakübemekese nii „sodiks“, et seda teeks enam ei ole, vaid piim muutub homogeenseks, s. t. ühesuguseks.“

„Nii et selles piimas ei ole siis enam „ülmaid“ ja „alamaid“ — koor ja piim. — vaid kõik on üks vedelik, ühetaoline,“ mõlgutas mõtteid ema.

„Justkui kartul suruda lusikapäraga supis laiali — siis tekib ka ainult mingi sodi ja kartulit ennast pole nähagi.“

„Ah, sina oma kartuliga,“ hüüdis Vello.

„Eks Hiljal ole oma võrdlusega osalt õigus ka, homogeniseeritud piimas on rasv ja piim puha segi,“ seletas onu. Onu pööris ringi ja...

„Noh, jälle klassitahvel!“ naeris Hilja, „seal üks, siin teine, miks neid 2 on? Mis need nüüd jälle teevad?“

„Jahutavad, Hiljake! Mõlemal on sama ülesanne, ainult et see esimene tahvel jahutab harilikku piima, teine aga jahutab juba kokkukurutud ja homogeniseeritud piima. Vaadake, vedelik on ju palju paksem ja niisugune kolakas.“

„See on juba sama värvus ja paksus kui seal topsikutes on,“ arvas isa.

„Ega tal ka nüüd enam muud vaja ole, kui sõitku aga toosi, kaas peale, sterilisaatorist läbi — ja valmis!“

„On ikka küll seda käimist masinatest läbi ja kõiksugu „raskusi“ läbi teha,“ naeris ema.

Siirduti teise ruumi. Onu ees, tema järel kohe Vello ja Hilja. See, mis lapsed nüüd nägid, pani nad naerma: „Vaata, kõnnivad, — oh, ära läksid!“ — „Kukuvad, kukuvad!“ hädaldas Hilja. „Näe, õiget moodi käivad nüüd! Küll on imelik.“

„Eks sa näe,“ imestas isagi, „tulevad, täidetakse, kaas peale, lähevad minema... justkui oleksid need targad ja arusaajad elusad olendid.“

„Niipalju kui neid külalisi siin meil käinud on, igauks imetleb seda tooside täitmist kõige enam. Siin käib töö nii: esimesest ruumist, jahutajast, tuleb piim mööda torusid — näete seal lae all — siia, sellesse anumasse, mille põhjas on 4 avaust, mis võivad avaneda ja ka sulguda. Kol-

mandast ruumist (onu osutas käega) lükkab seinas oleva avause kaudu automaatlükkaja puhakspesitud toosid sellele lindile. Lindi kogupikkus on 12 meetrit. Toosid tulevad neljakaupa, põhjad ülespoole, et tolmu sisse ei läheks. Aga varsti on neil teel ees väike kaldapind ja need kukuvad ümber — nüüd juba õigesse asendisse, põhi allpool, nagu see ühe korraliku topsi juures peab olema. Edasi lähevad need lindil, õigemini lint viib need, selle nõu alla, kuhu koguneb jahutajast piim, rammupiim. Kui nõu all on 4 toosi, mis asetsevad ringina, siis hakkab nõu põhjas olevatest aukudest piima voolama topsi.“

„Justku lehma udar, kohe 4 nisa, ja aina tuleb,“ seletas Hilja. „Aga kuidas need avased teavad, millal nad just lahti peavad minema?“

„Nad teavad seda, millal nad avanevad, ja ka seda, millal nad sulguvad.“

Ja tõepoolest, korraga sulgus kõik 4 avaust ja toosid rändasid ükshaaval edasi, täidetud piimaga peagu ääreni. Nad liikusid nüüd ühe teise ümarguse „nõu“ alla, nii et selle nõu põhja ja toosi ülemise ääre vahele jäi umbes 8–10 sm. Kui nad olid end kuuekesi ringina põhja alla seadnud, kukkus korraga klopsti igale toosile kaas peale, — küll seda oli kena ja huvitav vaadata! Kaas oli veidi laiem kui toos, ja siis tuli ülalt mingi asjandus ja valtsis (nagu onu seletas) kaaned toosidele kinni.

Nüüd liikusid toosid jälle ükshaaval tähtsate nägudega edasi, tegid pöörde paremale ja liikusid tagasi kolmanda ruumi poole, seinasoleva teise avause juure, kus kolmandas ruumis seisev naistöoline need lahkelt vastu võttis.

Küll see oli huvitav: tulevad seinagaugust välja, täidetakse, siis liikumine vasakule, siis paremale ja — minema! Kaua aega vaatas kogu pere seda marssimist. Isa tähendas lõpuks, et küll inimene on tark, laseb masinail järele aimata küll lüpsmistööd, küll plekisepatööd (kaante löömine toosidele).

„Nüüd on siis kõik valmis?“ päris ema, „toosikesel kaas peal, piimal väljapääsu enam pole...“

„Pääsu enam pole jah, aga valmis see veel ei ole,“ jatkas onu seletust. Lähme nüüd siia, selle kasti juure.“

„Oh sa taevas, kui suur kast!“ hüüdis Vello, „see on kindlasti mitu meetrit pikk.“

„4 meetrit umbes. Vaadake, see peab mahutama — ja mahub ka — meie sterilisaatorisse. See on midagi ahjutaolist, kus piim peab veerand tundi 120° C juures veel „higis-

tama“, et surmata viimsed võimalikud bakterid, mis sinna ehk veel jäid.

„Kuipalju toose mahub siis siia kasti? küsis isa.

„1200 toosi,“ vastati.

„Ah kui palju!“ imestas Hilja, „aga misjaoks selle kasti seintes on need ümargused augud?“

„Siis pääseb kuumus toosidele paremini ligi,“ seletas onu. „Selles ahjutaolises asjas on kuum õhk, nagu ma ütlesin, 120° C, ja see kuumutab siis ka piima.“

„Ja nüüd on see siis valmis?“ päris ema.

„Jah, nüüd veel sildid peale ja kastidesse, ikka 48 toosi kasti, kastide kaaned kinni — ja piim lähebki laia maailma...“

„Poiste asi!“ Onu oli ema sõnu kuulnud. „Ja eks see meie kuivatustorn ole ka huvitav küllalt vaadata. Lähme!“

Nad läksid edasi. Selles ruumis oli kõrge — umbes 10 meetrit — torn, läbimõõduga 6 meetrit, nagu onu seletas.

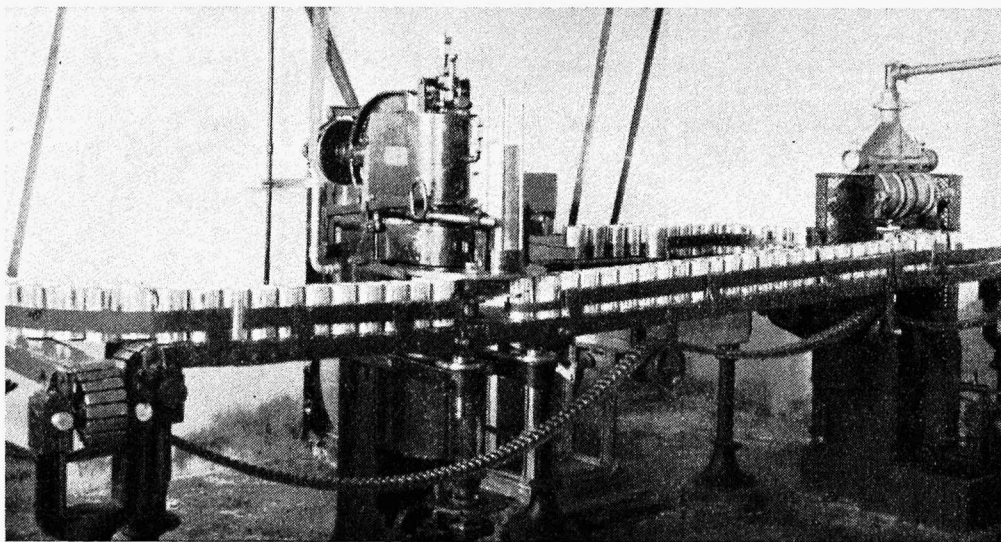
„Mis asja siin siis kuivatatakse?“ uudishimutses isa. „Ja justkui suur jahukolu see värk siin torni ees. Piima jahuks jahvatate või?“

„Muidugi, piimast teeme piimajahu.“

„No-noh!“ naeris isa. „Kas teed nalja?“

„Ei tee! Tõsijutt ikka see piimajahu ehk piimapulber — meie nimetame seda pulbriks.“

„Kuidas siis see jälle läheb?“ oli ema käes kord imestusega küsida.

Rammupiima-tooside rännak jooksva lindil

„Lai maailma? Kas see siis välismaale ka läheb?“

„Välismaal just meie suur turg ongi. Suurem osa läheb ju Inglismaale, Saksamaale ja Rootsi. Siseturule läheb muidugi ka.“

„Parim tänu sulle, sõber!“ Nende sõnadega võttis isa sõbra käevangu. „Hulk aega oled meiega nüüd ära viitnud, kuna töö sind ootab.“

„Tunned ju vanasõna, et töö pole jännes, et jookseb eest ära. Küllap jõuame kõike veel teha. Aga Vello venitab oma kaela kõveraks meie kuivatustorni vaatamisega.“

Nad seisid lühikese koridori ühes otsas, kuna Vello oli jõudnud juba koridori teise otsa, mis viis neljandasse ruumi. Vello tuli tagasi süüdlase näoga.

„Ei tohi nii omapead siin liikuda!“ manitses ema tasakesi.

„See toimub nii: kui tahame piimapulbrit valmistada, siis juhime rammupiima suure rõhu all kuivatustorni. Keset torni on 1,5 meetri kõrgunu udustaja. Lähme siit trepist üles, praegu võib torni sisse vaadata, töö seisab.“

Onu avas torniseinas oleva ukse ja kõik said järgemööda sisse vaadata.

„Ema, vaata, see on ju suurem kui meie tuba,“ rääkis Hilja.

„Jah, ega pealinnas küll vist jõua tuba üürida, mille läbimõõt on 6 meetrit. Ega see nii suur olegi, see paistab ainult nii, kuna see on kõrge. Lähme nüüd jälle alla. Udustajas on rõhuline 100 atmosfääri ja see paistab piima torni laiali. Ühtlasi läbib aga torni soe õhuvool, 75° C, ja see kuivatab piimaosakesed. Need kuivad osakesed langevad torni põrandale.“

Lõvikutsude ristsed

Nüüd on siis Kadrioru Väikese Zoo lõvikutsud, kelle vadereiks Zappik „Meie Nooruses“ nr. 13/39 palus kõiki noori, endile saanud nimed. Üks neist on KÕU ja teine VILGAS.

Nime-ettepanekuid saabus „Meie Nooruse“, Riigi Ringhäälingu ja Eesti Loomakaitseliidu kaudu terve kuhi. Žüriil oli nimede valimisega tükk tööd — enamik nimedest olid kaunid, mis sa oskad võtta või jätta! Pikemate kaalutluste järele toimus hääletus, mille tulemused olid järgmised:

I — „Kõu“ (Aino Jakobson, Mõisaküla), II — „Vilgas“ (Endel Kriisa, Pangodi), III — „Imbi“ (Urve Sada, Valga), IV — „Pikker“ (Henri Allade, Tallinn), V — „Vapper“ (Aare Adler, Tallinn), VI — „Teraskäpp“ (Ilmar Põld, Kolga), VII — „Tuuslar“ (Ants Otema, Tallinn).

I ja II kohale tulnud nimede esitajad said auhinnaks tasuta pääsme Väikesesse Zoosse terveks aastaks, III—VII kohale tulnud nimede esitajad — pooleks aastaks. Kuna Eesti Loomakaitseliit kavatsetud 5 asemel andis 7 auhinda, siis „Meie Nooruse“ kirjanduslikud eriauhinnad liideti I ja II kohaga.

Olgu märgitud, et „Kõu“ esitasid peale auhinna saaja veel järgmised „vaderid“: Henri Allade, Kulle Kääni, David Pildro, Ants Otema ja Aare Adler ja „Pikkeri“ — David Pildro ja Ants Otema. Auhiinad määras siis loos.

Tunnustus meienooruslaste leidlikkusele: esitatud nimedest umbes kolmandik saabus „Meie Nooruse“ kaudu. I, II, IV, V ja VI auhind määrati žürii poolt meienooruslastele, III auhind Riigi Ringhäälingu ja VII auhind E. Loomakaitseliidu kaudu esitatud nimedele.

Õnnitleme auhindade saajaid ja täname kõiki „vadereid“!

Žüriisse kuulusid: E. Loomakaitseliidu esimees P. Päts, „Meie Nooruse“ esinädaja G. Mäesalu, „Rahvalehe“ esind. E. Vallaste, Väikese Loomaaria hooldaja pr. A. Päts, E. Loomakaitseliidu juhatusliikmed S. Paulson, H. Tekkel ja L. Rauamägi ja Väikese Loomaaria juhataja A. Toots.

„Ja jahu — või pulber — on valmis?“

„Jah. Automaatrehad ajavad pulbri kokku ja kolusse ning kolust kotti.“

„Mida küll kõike ei näe!“ ütles ema.

„Aga mitu kilo pulbrit te siis päeva jooksul saate?“

„1000 kilo. Piima läheb siia palju, sest alles 10 liitrist piimast saame 1 kilo pulbrit.“

„Tuhat kilo! Aga mis selle pulbriga siis tehakse?“ päris Vello.

„See läheb šokolaaditööstustesse ja mujale, välismaal kasutatakse kuivatatud piima ka koduses majapidamises piimatoitude valmistamiseks. Ära see meil tellitakse kõik. Ja üldse on meil tellimisi väga palju, niihästi pulbrile kui ka rammupiimale, töötame muudkui päevast-päeva. Nüüd aga olen teile kõik näidanud, mis meil siin näidata on. Palju seda ju polnud.“

„Äitäh, sõber! Palju oleme küll näinud. Siin on lausa kuhjatud kõike huvitavat nendesse väikestesse ruumidesse. Ja pealegi on see tehase ju ainulaadne Eestis. Tõesti, väga huvitav oli.“

Nad väljusid õue, kus ka teised perekonna liikmed ütlesid onule suure tänu selle huvitava ja õpetliku „õppekäigu“ korraldamise eest, nagu ema seda naerdes nimetas.

„Ema, jääme päris siia suvitama,“ palus Hilja, „tuleksin siis iga päev siia vaatama.“

„Ei, kulla laps! Esiteks oleme onule lausa tülik ja teiseks ootab meid ju veel Viljandi ja vanaisa vanamaga.“

„Tohoh, egas te täna kohe sõitma hakka! Esimest korda siin ja kohe pakilt-palavalt minema,“ tähendas onu.

„Ei aita, sõber, ei aita, see oli ju ainult peatus, nii huvitav kui see ka oli; aga, palun, lase meid edasi sõita, nii kangesti tahaks juba paigal olla ja puhata.“

„Õigus, puhkust on sulle tõesti vaja, see on su näost näha.“

Ja mõne tunni pärast olid rändajad jälle Türi raudteejaamas ja kogu tee kuni Viljandini ja veel maalgil arutati ja seletati teistele, mis oli nähtud Säreveere piimatehases.

Aineil H. Tammet.

Esimene ball

Aineil M. Alatare
Nat. Mei illustratsioonid

I.

Neli patsi.

Lõppev veerandaasta tõi Ellule üllatuse: gümnaasiumis korraldati iga-aastane õpilasball ja Ellul oli esimese klassi õpilasena võimalus sellest esmakordselt osa võtta. Keskkoolitüdrukud sinna ei pääsnud. Ega see ballileminek Ellu enda algatus olnudki, vaid tõuge selleks tuli Maara Roodmalt, õigemini viimase vanemait.

Maara ema arvas, et ta tütar peaks rohkem liikuma omavanuste noorte hulgas, sest Maara oli kinnine ja vaikne tüdruk, kelle ainsaks püüdluseks oli, nagu Ellulgi, olla klassis esimesi. Maaral polnudki erilist huvi balli vastu, kuid ta arvas, et võiks siiski Ellult küsida, ehk oleks sel tahtmist kaasa tulla, sest küllap on kergem olla säärases kohas kahekesi.

Ka Ellu ema, proua Vaaralt, leidis, et ballileminek on tore idee. Ellul oli aga olnud nii raske sest asjast emale kõnelda. Ta mõtles kogu aeg ema rahamuredele, ja kui neid on, siis ei kõlba ju tulla paluma midagi, mis nõuab väljaminekuid. Ell teadis, et isa surmast

saadik oli rahaga alati kitsik. Kui isa, kujur Vaaralt, veel elas, siis asus perekond kesklinnas viietoalises korteris, nüüd oli neil peale ema ateljee veel vaid kaks pisikest toakest. Ateljeest ei saanud aga ema loobuda, sest maalikunstnikuna pidi tal töötamisvõimalusi olema. Pidi ta ju oma pintsliga ennast ja oma kaht tütart, Ellu ja Linti, toitma. Aga Ell teadis juba ammu, et kunstniku leib pole kerge. Maalida ju võib, ent tööde ostjaid leidub kasinalt.

Lint, pärisnimega Linda, oli Ellu

noorem õde, kes veel algkoolis õppis. Enne emaga kõnelemist arutasid tüdrukud asja endi vahel. Ja vaevalt Ellust rääkijat oleks saanudki, kui teda poleks julgustanud Lint. Teiselt pool käis Maara ema tütrele kangesti peale, kes jälle omakorda ei annud rahu Ellule.

Ema vaatas oma tüdrukule kaua otsa, kui viimane koolist tulles ballist kõneles, naeratas siis ja ütles:

— Muidugi, Ell! Muidugi lähed sa Maaraga ballile. Ta on nii kena tüdruk, mulle on ta alati meeldinud. Teil on vaja tingimata midagi lõbusat kaasa teha, enne kui veerandaasta lõpeb.

Ta võttis Ellu pea käte vahele ja vaatas ta nägu.

— See on imetlemisväärt, ütles ta, et ma pole märganudki, kuidas sa oled välja kasvanud. Muidugi lähed sa ballile. Millal see on?

— Laupäeval.

— Aga kuidas me jõuame su ballikleidiga? Sa pead saama seks puhuks ometi uue kleidi. Kena kleidi puhvkäiste ja volangiga. Riideks sobib parimini taft ja kleit peab pikk olema nagu korralik õhtukleit kunagi. Sa oled ju nii suur juba. On tõesti aeg, et saaksid kord ometi õige kleidi.

Ell jäi tõsiseks ja pigistas huuled kokku.

— Ei, ema, ütles ta ja raputas pead. Ma ei taha kindlasti uut kleiti. Ma võin väga hästi minna mineva-aastases pidukleidis.

— Aga see on ju lühike ja sa oled sellest veel enam välja kasvanud.

— Kas sellest on siis midagi? — küsis Ell kartlikult

Ta oli kindlasti otsustanud emale mitte teha väljaminekuid uue kleidiga. Jatkus juba pääsmetegi kulust.

— Jaa, — vastas ema otsustavalt.

Ell mõtles viivu ja tuli heale ideele.

— Jah, aga seda riidet on järel. Sa võid kleidile volditud volangi alla panna. Seda võin ma isegi teha, ema.

Ema jäi siiski oma arvamise juure uue kleidi suhtes, kuna Ell oli nii järeleandmatu kui suutis. Et aga ema ootas üht oma modelli, ei olnud tal mahti tütrega läbirääkimisi pidada, nii andis ta pisut pahasena järele.

— Aga, Ell, kas sa siis rõõmus ei olegi? — küsis Lint, kui ta hiljemalt kuulis, mis oli juhtunud. Kas sa pole metsikult õnnelik? Mõtelda, et pääseb ballile ja saada veel uus kleit ja kõik! Uus kleit päris uuest riidest! Mõttele ainult! — Päris taftist suurte puhvkäistega ja hõbekingadega! Oo, kuidas mina oleksin õnnelik!

— Päris taftist hõbekingadega! Päh, milline halb maitse. Sa tahaksid, et ma näeksin välja nagu mõni tsirkusetädi.

Ta krimpsutas põlglikult ja hõlju tas valget kunstiidvolangi.

— See siin on võrratult elegantsem. Selles näen ma igatahes peen välja. Ainult, kui ma takerdun pikas seelikus!

— Eh, küll sa oled tola. Sa näed välja kui ehtne ingel, sa tead seda küll. Aga mis sa oma patsidega teed?

Lint oli uudishimulik.

— Patsid? Kas need ei või olla nagu alati?

— Oled sina aga rumal, sa ei või ju ometi käia nagu ingel kahe patsiga.

Ebaõnnestunud

Sa pead need kuidagi kukla taha sõlme seadma või midagi taolist.

Ell oli hämmaldunud.

— Ei iialgi elus. Pigem lõikan ma need maha. Terve pea juuksenõelu täis, seda ma ei kannata. Ei, tõesti, ma lõikan need maha!

Lint plaksutas käsi ja tantsiskles ringi.

— Oi, Ell, kui põnev! Siis ma võin ju ka oma juuksed maha lõigata. Küsi emalt, kulla Ell! Palu, et minagi võiksin.

Lint oli selge vaimustus. Ammu juba oli olnud ta unistuseks maha lõigata patsid, mis igal pool segasid. Aga ta polnud kunagi mõtelnud, et selleks on vaja võtta ainult käärid ja need kokku pigistada.

Ell küsis emalt.

— Juuksed maha lõigata? — küsis ta hajameelselt. — Jaa, minugipärast. Teie võite teha nagu soovite, seda teate te isegi.

Ise tõttas ta mingile koosolekule.

Tüdrukud tehku nagu tahavad. Ja nad tahtsid ometi juuksed maha lõigata. Ell ei tahtnud väga lühikeseks, vaid nii, et need ees ei oleks. Aga Lint tahtis omi lühikeseks, väga lühikeseks. Mõlemal oli kole lõbus, kui nad teineteist pügasid. Kui Lint Ellul ühe patsi maha napsas, leidis ta, et Ell selliselt on nii kena, et keeldus teist patsi lõikamast. Ta jooksis kääridega minema, Ell järele. — Oi kui vahva sa välja näed! Ei, ma ei lõika kunagi elus sul teist maha. Sa oled lihtsalt jubedalt „peen!“ Ma peidan käärid su eest ära.

— Sa lõvikutsikas! Sa tänamatu

loom! Anna jalamaid käärid siia, muidu saad sa padjaga pähe.

Ell seisis diivanipadi viskevalmis käes, mille ta oli haaranud ema süngist. Lõigatud juuksed seisid salkudena turris ja vaene üksik plett kõlkus abitult vasakul õlal.

— Sa oled ühest küljest ehtne suulukahver, teiselt poolt täpselt nagu tädi Miina! — õrritas Lint ja peitis end ema maalimisraami taha, mil seisis pooleldi valmis direktoriproua Jaasoni portree. Viska aga pealegi, siis jääb Jaasoni prouast selge värviklimp. Viska aga, kui sõandad!

Ell pani padja ära, tegi täispöörde ja marssis oma tuppa.

Uksel pöördus ta tähtsalt ümber:

— Kui sa mu teist patsi ära ei lõika, siis ei mõtlegi ma su juukseid hakata lõikama. Ta oli peagu vihane.

Lint sööstis talle järele.

— Kulla, kallis Ell; Ma lõikan nii meelsasti su teise patsi ära. Kuidas sa võid uskuda midagi muud? Kas ma olen kunagi ütelnud, nagu ei tahaks ma su lokke lõigata?

Lint oli ärritatud, kuid Ell jäi leplikuks. Lint pistis käärid juustesse ja ühe naksuga oli pats maas. Ta võttis mõlemad palmikud ja hoidis neid oma patside juures, nii paistis tal neli pletti olevat. Ell jooksis peegli ette, haaras kammi ja hakkas pead sugema.

Lint kargles ümberringi, nii et tolm keerles ja patsid lendlesid.

— Kas pole moodne niiviisi nelja patsiga? Kas ma pole kena?

Ell naeratas leebelt.

suusapööre

— Sa oled tola, vaat' mis sa oled. Tule parem ja aita mind. Vaata, mil-line ma välja näen! Oo, Lint, niisugune ma nüüd olen. Mis ma ometi pean te-gema!

— Sa oled nüüd nagu päris ingel. Nagu päris armas ingel. Kammi siit juuksed tagasi, nagu see praegu mood-ne on, see sobib sulle imehästi.

Lint astus veidi eemale ja vaatles Ellu pilusilmi. Ta võttis õelt kammi ja kammis veidi siit ja sealt. Vahepeal astus ta tagasi ja vaatles oma tööd. Viimaks pani ta kammi ära ja ütles rahuldatult:

— Soo, nüüd oled sa tõesti noobel. Nüüd on minu kord.

Ell, kel oli raske end lahti kiskuda oma harjumatult võõrast peeglipildist, võttis käärid ja hakkas Lindi juukseid lõikama. Lint nägi end peeglist.

— Lühemaks, ütles ta, palju lühe-maks.

Kuna Ellul polnud aimugi juukselõi-kamisest, lõikas ta nii hästi kui sai korraks siit, korraks sealt, nii et Lint lõpuks nägi välja nagu halvasti niidetud lammast. Lint oli rahul ja säras rahul-olust. Aga nüüd oli Ellu kord naerda. Ta naeris nii, et pisarad tulid silmi, ja kisendas metsikus vaimustuses:

— Sa näed välja nagu pisike pimbu! Tead, sa oled nagu äbarik tibupoeg, niisugune näed sa välja. Oo, Lint, või-matu, et see sina oled!

— Jaa, võid olla kindel, et see mina olen, — puristas Lint. — See olen täp-selt mina. Mul on au esitella, — ta si-rutas käe ja tegi liialdatud reveransi, — preili Linda Vaaralt.

— Pimbu Vaaralt, Pimbu Vaaralt! — õrritas Ell. Samal silmapilgul avanes välisuks ning ema tuli koju. Tüdrukud tõttasid talle vastu oma uusi soenguid näitama, kuid nad ei jõudnud üle atel-jee läve.

Emal ilme tardus ehmatusest ja ta jäi üllatusest sõnatuks. Lõpuks hüüdis ta:

— Ell! Linda! Mis te olete tei-nud?

Ta näis nii vihasena, et tüdrukud jäid hirmust külmaks.

Ell kogus end esimeseks ja ütles veidi kõhklevalt:

— Aga ema, sa ütlesid ju ometi, et me võime juuksed maha lõigata.

Juuksed maha lõigata! Mina olen ütelnud, et teie võite juuksed maha lõi-gata? Kus on patsid? Mida te mõtlete sellega siin peale hakata?

Ta näitas läbi avatud ukse juuste-hunnikule põrandal, kus vedeles maha-jäetult kaks paari pruune patse.

Emal vaatas neid. Päike paistis neile, nii et need hiilgasid. Patside otsad olid keerdu tõmbunud. Ta läks, võttis need maast, kaks kummassegi kätte, ja siru-tas need tüdrukute poole, nagu ei usuks ta, et see on võimalik.

— Aga, Lint, mis saab pildist, mida kavatsesime maalida sinust supelmant-lis — lahtiste juustega? Kuidas ma selle nüüd teen?

Ta ei näinud enam kurjana, vaid kurvana. Kuid tüdrukutel oli veel hal-vem. Neile polnud Lindi pilt meelegi tulnud. Lint tihkus esiti, siis uppus pi-saraisse.

Emal kehtas õlgu. Ta näis korraga nii väsinud ja kurvana, et tüdrukud lan-gesid talle kaela.

— Kulla emake, kulla kallid pisike ema! nuuksusid nad. — Me unustasime pildi hoopis ära. Meile tundus see nii lõbusana. Nii jubedalt lõbus on juuk-seid lõigata. Ja olla nagu teised tüdru-kud koolis. Kulla, armas pisike ema!

Emal tõmbas sõrmedega läbi Ellu ebatasaste lokkide ja Lindi nudi pea. Ta pidi naeratama, olgugi nõrgalt.

— Kas te tõesti olete sellised? Kas tõesti niisugused?

Tüdrukud jaatasid reipalt.

— Jaa, kui te tõesti tahate olla sel-lised nagu kõik teised ja mitte nii, nagu teie ema arvab ilusa olevat, siis on ju parem, et see nii on. Aga ma ei usku-nud, et teie olete nii kohtlased!

Ta pööras neile selja ja pani patsid kummuti laekasse, misjärele ta kööki läks ja hakkas lõunat valmistama. Ell ja Lint pugesid oma tuppa ja hakkasid vaikselt õppima. Vahete-vahel kõõrita-sid nad teineteisele, kuid ei lausunud sõnagi.

Lõunalaual ei kõneldud palju. Ell kattis laua nagu tavaliselt ja Lint tõi köögist toidud. Emal vaid vaikus ja sõi. Korra tundis Lint, et ema pilk viibis temal, ja kui ta üles vaatas, märkas ta naeratust säramas ema silmanurgis.

Õnnetu Lint! Ta tundis oma pead külmetavat ja end kuidagi alasti olevat... nagu ei kataks midagi enam ta halba tuju ega morne mõtteid. Ja nüüd oli ta kindel, et emale tegi nalja ta rumalus ja totrus.

Vaene Ell! Ta teadis, et tema oleks pidanud olema oma nooremale õele heaks eeskujuks, ja nüüd mõtles ta, et ta hukutas Lindi mingisugusele inetusele. Ta teadis ju, et ema oli hajameelne ja et ta oleks pidanud küsima veidi selgemini. Nüüd oli ema tema süü pärast kurb ja Lint samuti.

Kotlett ei tahtnud kuidagi alla minna ja kartul paisus mõlemal suus. Lõppeks oli lõuna ometi möödas, kuigi nad arvasid seda kestvat igaviku.

Õhtul, kui tüdrukud magama läksid, oli neil hullusti ebamugav hakkama saada oma kangekaelsete lokkidega, eriti Ellul.

— Kas kuuled, — ütles Ell äkki. — Kahju, et ema nii kurvaks jäi.

— Mmh, — pomises Lint.

— Vaene ema, kuidas tal meie lol-

luse pärast võib olla häbi. Ma paneksin hommikul oma juuksed jälle pähe kui saaksin.

— Mmh, — ütles Lint jälle.

Nad olid veidi aega vait, siis pahvatas Lint:

— Ma ei saa parata, aga mulle meeldib poisipea. Ma olen nii väga igatsenud juukseid maha lõigata, sa ei usu seda kohe. Kellelgi teisel ei ole ju patse, ja see on nii tülikas.

— Oli tülikas, — parandas Ell. — Ka mina olen seda nii väga igatsenud. Ma mõtlen täpselt samuti. Aga see tundub nii rumal, et keegi nii mõtleb. Ema ei hooli kunagi midagi sellest, mis inimesed arvavad või mis mugav on. Ta huvitub vaid sellest, mis on ilus. Ma mõtlen, mida tema peab ilusaks.

Nii uinusid tüdrukud pikapeale oma esimese kaotuse järele. Seesmiselt nautisid nad suurepäraselt oma poisipäid, aga nad ei saanud lahti häirivast tunde-dest, et nad polnud nii suurejoonelised kui nende ema.

(Järgneb.)

Foto Hinto

Tehke järele!

Meie fosforiidi tootmisest

Hiljuti käis ajalehist läbi sõnum, et Maardusse asutatakse fosforiidi suurtööstus, mis asuks välja kaevama ja ümber töötama väärtuslikku maapõuevara — fosforiiti. Fosforiidiks nimetatakse fosforit sisaldavaid kivimeid. Viimaseid esineb maakooses kihtidena või soontena muude maakihitide vahel ja need on sinna tekkinud kas vee tegevusel või seisavad koos merelimumkate (obolus) karbiketest liivakivistustes. Eestis leiduv fosforiit on viimast liiki.

Neid karpe sisaldav liivakivikiht jookseb kogu meie põhjarannikut mööda. Tallinnast kilomeetrit 15—25 ida poole, Maardus ja Ülgastes, kui ka Virumaal Purtses ja Sakas on see kiht leitud kõige paksem ja karpidelt rikkalikem. Ülgastes, kus kõrge glindi all seni asus meie esimene ja ainus fosforiidikaevandus ja -tööstus, asub see karpe sisaldav kiht pealmisest pae, sinisavi ja kildkivi lademeist sügavamal, üle 10 m glindipealsest maapinnast allpool. Selle kihi keskmine paksus on siin 0,75 m ja karpidesisaldavus liivakivis 20—30% mahu järgi. Kohati leidub aga siin panku, kus karpidesisaldavus ulatub kuni 90%. Sellise panga tükid on väliselt väga sarnased hallikirju graniidiga. Fosforiidi tootmine kihist, mille karpidesisaldavus on üldiselt alla 20%, ei tasuvat enam tööstuse kulusid.

Ülgaste fosforiidikaevandus on seega maalalne. Mäeküljest läheb kaevandusse kaks avast — üks on kaevanduse käik ja teine õhu juurevoolu ja vee ärajuhtimise avaus. Käik on umbes 1,5 m kõrge ning niisama lai ja temasse suundub rööbastee. Peakäigust hargnevad samasugused kõrvalkäigud, mis jagavad kogu kaevanduse kvartaalideks. Üldist elektervalgustust kaevanduses ei ole, vaid käikudes liigutakse harilikke kantavate laternate või kaevanduslampide valgusel. Päris jube on minna neisse kilomeetripikkustesse pimedatesse käikudesse, kuhu siin ja seal on asetatud lae kindlustuseks ainult mõni nigelana näiv puust tugi. Käikudes tuleb vastu kivipuruga täidetud rullikuid ja kaugel taga kostab mingi tugev ragin. Seal töötab eriline elektrivõi surutud õhu jõul töötav masin, purustades karpesisaldavat kihti. Kvartaal uuristatakse välja jagude — sektorite — kaupa, kus mees madalas horisontaalses lõhes vaevalt istukil töötab masinaga ja teine mees sealjuures küljeli olles kühveldab kivipuru välja käigu poole. Masin paistab mehe ees kuulipildujana ja ragistab samuti. Töötab ta samal põhimõttel kui hambaarsti hamba-puurimise masin. Sektorite vahele jäetakse kohati liivakivikiht välja puurimata kandekohtadeks pealmise maapinna allavajumise vastu. Kaevanduses valitsevat läbi aasta enam-vähem ühtlane temperatuur, nii 8° C ümber.

Kaevandusest läheb kivipuru rullikuil tööstuse hoone ülemisele korrale, kus see veel peenemaks taotakse ja siis läbi resti kuivatusahja lastakse. Kuivatusahjus puru liigub edasi länгуasetatud pöörlevas tsilindris ja sealt satub järk-järgult mitmesuguse tihedusega sõelte peale. Sõeltest langeb liiv läbi, kuna karbid jäävad peale. Sel

teel eraldatud karbid lähevad nüüd toru mööda veskisse jahvatamisele. Jahvatatud fosforiit, mida kasutatakse väetisainena, on väliselt väga sarnane tsemendiga. Ta on müügil 100-kg ja 50-kg kottides. Jahvatamine on tarviline selleks, et teha fosforiit kergemini sulavaks ja seega taime-dele kättesaadavamaks. Ka on jahuna fosforiiti hõlpus segada teiste kunstväetiste ainetega, et nii saada vajalist mitmekesise mõjuga kunstväetist põldudele.

Kõigiti häid tulemusi on fosforiidiga väetus annud kultuur-heinamaadel, kuna on selgunud, et fosforiit heina kasvu tõstmise kõrval hoiab ära ka sambla tekkimise heinamaale.

Peale väetisainena kasutatakse meie fosforiiti ka jõusöödana kanadele, „kanafosforiidina“, mis kujutab endast sõelutud ja puhastatud, kuid jahvatamata karbikeste puru.

Ülgaste tööstuses oli töö lõpuni üle 50 inimese, kuid nüüd töötamine seisab tööstuse hoone tules hävimise tõttu.

Ülgaste tööstuse fosforiiditoodang mahtus kõik meie siseturule, kuid Maardu suurtööstuse toodang on mõeldud ka väljaveokaubaks teistesse maadesse.

Tegelik tutvumine koha peal fosforiidikaevandusega ja -tööstusega on kõigiti huvitav. Tallinnast on need kohad hästi kättesaadavad sõites omnibusel või võttes sinna ette koguni suusamatka. Ümbrus teel ja kohtadel on ka maastikuliselt huvi pakkuv. Ülgastesse on Tallinnast kilomeetrit 25 ja Maardusse vaid kilomeetrit 15. Maardu, kuhu nüüd fosforiiditööstuse jaoks ehitatakse ülemistelt isegi raudtee, on suurt huvi pakkuv veel selle poolest, et seal on aastat 60 tagasi kuivaks joosnud järv, mille põhi nüüd on heinamaaks, kuid jõuga äravoolanud vesi on järvest mereni uhtnud maapinnasse sügava järskude kallastega säkoru. Seal näeme, kuigi vähemas ulatuses, tagajärgi, mis siis sünniks, kui kord ka ülemiste järve veed endale tee mereni vabaks murraksid.

J. V.

Tartu trefneristid lähevad suusa-
pühale

ESKIMOD,

nende mängud, tants ja sport

Mänguga on iga noor tegemist teinud ja poiss ei olekski nagu õige poiss, kui ta ei teaks, kuidas kõrgust, kaugust või kolmikut hüpata, kuuli tõugata, ujuda, uisutada, suusatada ja palju muud säärast teha. Ja sellepärast me kõik mitte ainult ei tunne oma suursportlasi, näit. Lurich, Lossmann, Kolmpere, Palusalu, Karklin, Toomsalu, Sule ja terve hulk teisi, vaid me teame mõndki ka teiste rahvaste spordisuurustest ja nende saavutustest.

Kui meilt aga keegi küsiks, kuidas on lugu sellega eskimode juures, siis paneks see meid mõtlema ja me jääksime paljudel juhtudel vastuse võlgu.

Ometi pole huvituse ta heita lühikest pilku eskimode mängu-, tantsu- ja spordimaailma, sest see näitab meile peale muu väga selgesti, kuidas kõigile rahvastele nii omased mäng, tants ja sport, olenevalt rahva elutingimustest, arenevad igal pool omapärasel suunas.

Tuletame seepärast algul meele ka olulisimat eskimode elust.

Eskimod elavad teatavasti Põhja-Ameerika põhjarannikul, Põhja-Jäämere saartel ja Gröönimaal. Arvu poolest on neid umbes 33.000, s. o. niisama palju kui leidub meie Narvas ja Rakveres elanikke kokku.

Naabrid, algonkiini indiaanlased, nimetavad eskimosid *esquimaux* ja *esquimaux*, s. o. toorlihasööjateks; eskimod ise nimetavad end aga *inuit*, s. o. inimesed.

Eskimode kehakasv on lühike (150—160 sm), nagu lai ja lame, tugevate põsenukkidega; juuksed mustad ja hõredad, nahk kollakas.

Kehakatted on valmistatud looma- ja linnunahkadest, elamuks on suvel nahkstelk, talvel puu-

turvas- või lumionn. Elatuvad nad peamiselt lihatoitudest, eelistades sealjuures veidi mädanema läinud liha. Maisroaks on põhjapõdra mao pooleliseeditud sisu.

Eluülespidamiseks püüavad eskimod vaalu, hülgeid ja merehobuseid, kütivad põhjapõtru, muskushärgi, mitmesuguseid linde ja kalastavad. Püügiriistadena tarvitatakse sealjuures peamiselt harpuuni, oda ja vibu nooltega. Hilisemal ajal ka moodsaid vintpüsse. Merepüügil on hädalisemaks vahendiks hülgelahkadest õmmeldud ühemehepaat — kajakk, mille pikkuseks on umbkaudu 5 meetrit ja mis kaalub täies varustuses siiski ainult nii vähe, et seda ilma suurema vaevata on võimalik seljas edasi viia kilomeetreid.

Vanematel aegadel küttisid eskimod põhjapõtru vibudega, mis olid valmistatud põhjapõdra sarvest, ja lennutasid noolt väga kaugele. Või nad ehitasid piklikest kiviplakkidest kaks kõrvuti asetsevat pikka aeda, mis ühes otsas seisid teineteisest kaugel eemal, teises aga lähenesid kitsaks käiguks. See aed ehitati kohale, kus oli võimalik põgenevaid põhjapõtru juhtida selle vahele. Naised ja lapsed hirmutasid loomi aegade vahel edasi, mehed aga seisid kitsal kohal peidus ja tapsid nooltega endist möödapõgenevaid põhjapõtru.

Hiljem kasutati meelsasti juhust, kui kevadel põhja poole või sügisel lõuna poole rändavad põhjapõtrade parved ületasid ujudes suu-remaid veekogusid. Sel juhul surmati ujuvaid loomi kajakkidest odadega. Või juhiti ise põgenevaid loomi aegade abil vette ja toimiti siis nendega samal kombel.

Kalu püütakse õngedega, võrkudega ja lõhekalu eriti tõketega. Linde kütatakse vibuga, nooltega ja kolmeaharalise linnuodaga, Alaskas ka silmüstega.

Hüljeste püüki jäält teostatakse kahel viisil. Talvel valvatakse jääaugu juures kuni hüljes tõuse veepinnale, kevadel aga hiilitakse jää end päikesepaistel soojendavatele hüljestele juure.

Eskimode esimene ning peamine ülesanne on enesele eluülespidamise hankimine. Iga suutäie toidu saamine on seotud suuremate raskustega kui seda tunnevad paljud teised rahvad. Seepärast peab noor eskimo juba varakult hakkama arendama oma võimeid, et saada kord osavaks jahimeheks, kes suudab toita oma perekonda. Gröönimaal harjutavad eskimopoisid juba 6-dast eluaastast alates kajakisõitu — esialgu oma isa kajakiga. 10—12-aastane poiss saab juba omaette kajaki ja siit alates on ta mees meeste ridades. Algul tegutseb ta küll ainult kalastajana, kuid õpib varsti selgeks ka hädaohtliku hülgepüügi. Vilunud kajakisõitjad on niivõrd osavad, et nad suudavad kajaki ümberminekul ilma sellelt lahkumata sõiduki jälle õigesse asendisse tagasi viia. See osavus leiab eriti kasutamist tormise mere ajal. Murdlaine tulekul kallutab eskimo vabatahtlikult oma kajaki ümber ja, kui murdlaine üle on kohisenud, seab sõiduki jälle õigesse asendisse. Nii hoidutakse murdlaine hävitava mõju eest.

Eluülespidamise muretsemisest ülejääva vaba aja möödasaatmisel omab eskimode elus suure tähtsuse mäng, tants ja sport.

Ka pidustustekavas on mängul, tantsul ja sportlikel võistlusil oma osa.

Eskimodele armastatuimaks mänguks on peitmis-püüdmismäng, mille juures osavõtjad seisavad langetatud peadega tihedas ringis ja üks mängust osavõtja peidab end. Kui ta asukoht avastatakse, aetakse teda taga, ja kes esimesena suudab puudutada tema katmata kehaosa, nagu nägu, käsi jne., võib end järgmisena peita ning mäng algab uuesti. Või jälle mängust osavõtjad moodustavad istudes pika rea. Üks mängijaist liigub piki seda rida ja tõukab istujate vastu jalgu, ronib siis üle istujate varvaste, siis üle säärt, ja iga kord, kui ta on teinud ringi, tõukab ta oma peaga teiste mängijate kõhtu. Lõpuks läheb ta ringi ümber istujate ja kõditab igaüht oma jalaga ning jookseb siis minema. Kõik hüppavad nüüd püsti ja hakkavad teda püüdma. Tabamise korral kisub ta kimbukese karvu oma kasukast ja annab selle ühele mängijaist, kes nüüd asub tema asemele.

Väga sageli mängitakse ka palli. Pall on sealjuures valmistatud hülgenahast ja täidetud nahatükkidega. Mängitakse peamiselt jääll. Mäng ise seisab selles, et pall heidetakse kahe meeskonna keskele, ja see meeskond, kelle liige palli enda kätte saab, on võitnud. Harrastatakse ka teist mängu, mille juures mängijad jagunevad kahte rühma ja asetuvad kahe teineteisest 300—400 sammu kaugusel oleva joone vahe kesk-kohale. Pall heidetakse mängijate ette ja nüüd püüab iga mängija ajada palli jalaga oma rühma poole. Võidab see rühm, kes palliga saavutab varem oma joone.

Neid mängu ei harrasta mitte ainult mehed, vaid ka naised ja lapsed. Väga armastatud on ka pallimäng, milles mängijad jagunevad gruppideks kaks kahe vastu. Palliga püütakse üks-

teist tabada. Seejuures on igasugused võtted lubatud: vastasele antakse hoope, asetatakse talle komistamiseks jalg ette jne.

Mängudest võetakse osa väga innukalt. Kui kord on satunud mänguhoogu, siis kestab see kogu päeva ja jätkub järgmiselgi päeval.

Erilise koha loodusrahvaste elus omab tants. Ka eskimod tunnevad neid terve rea ja teatud tantsu tantsitakse ainult teatud kindlatel puhkudel. Erinevate suguharude juures on ka tantsud erinevad. Kõrgeima tantsukultuuri, võrreldes teistega, omavad Ameerika eskimod, kuna ka Gröönimaal antakse tantsule märgatavalt tähtsust. Tavalisim tantsudest on teatud liiki kõhutants, mis koosneb erilistest lihtsatest liigutustest.

Alaska eskimode juures esineb koguni erilisi tantsupidusid, mis enamasti toimuvad pika arktikaõõ kestel ja sageli sisaldavad ka tantsuvõistluse.

Sportlikuks tegevuseks, eriti võistlusteks, pakuvad häid võimalusi mitmesugused pidustused, eriti need, kuhu kokku tulevad mitme küla elanikud. Neil puhkudel püütakse mõõta oma võimeid teiste võimetega ning näidata oma osavust. Sagedamateks võistlusaladeks on käte jõul keha ülesvinnamine, lumest inimkujude noolega tabamine, harpuuniga märki viskamine, igasugused saltod, kätel seismine ja palju muud sellesarnast.

Mõnel puhul tõmmatakse kaljult nõör, mille teine ots kinnitatakse puust tellingule. Nii moodustub midagi reki taolist ja sel kõikuval nõõril sooritatakse meilgi rekil harrastatavaid harjutusi.

Eriti pinev on kajakkide võidusõit. Sõidetakse kajakkidega välja lahtisele merele ja tagasi tulles läbitatakse sõiduks hädaohtlikke keeru- ja murdlainete kohti. Maale lähenedes tuleb igal võistlejal täiel sõidul tabada harpuuniga 18 m kauguselt 30 sm läbimõõduga ketast. Sealjuures on võistlus korraldatud nii, et võistlustingimused sõidu kestel järjest raskenevad.

Teiste spordialade hulgas ei puudu ka oma moodi poks ja maadlus, millele osavõtjad täie hingega anduvad, näidates siin üles suurt kehalist jõudu ja osavust.

Üllatav on aga kuulda, et eskimod, kuigi nad elavad maal, kus valitseb pikk talv, on suusatamist alles hilisemal ajal õppinud oma naaberrahvastelt.

Heites pilgu tagasi me näeme, et nagu eskimode elu on lihtne ja ühekülgne, nii nende mängudki on lihtsad ja mängude hulk väike. Ei ole eskimodel aimu meie jalgpalli, korvpalli j. t. mängude keerulistest reeglitest. Sama lugu on tantsuga ja suurel määral ka spordiga. Me ei kuule midagi kuulitõukest ja kettahettest. Me ei kuule samuti jooksudest, ronimistest ja hüppamistest, mis tavaliselt esinevad teiste loodusrahvaste juures. Kuid me märkame üht silmapaistvat joont eskimode, nagu teistegi loodusrahvaste spordis — sport on kõige tihedamas ühenduses nende igapäevase jahimehe eluga: oda ja harpuuniga märgitabamine, vibulaskmine ja kajakisõit jne. Kõigil neil aladel aga ilmuvad eskimod tavaliselt siis ka erilist osavust ja võimeid.

Aineil F. R.

Kaugesse minevikku

viib meid A. Kohver oma jutustusega „Ülo vanemavõitlus“. Selles jutustuses kirjeldatakse meie muistset iseseisvusaega. Jutustuse peategelaseks on ettevõtlik ja julge poiss Ülo, kes oma tublidusega võidab üldise tunnustuse nii noorte kui ka vanade seas. Jutustuse sündmustik on väga põnev: kuuleme ebatavalisest karujahist, siis niisama ebatavalisest pikast reisist, seepeale mõningaist üllatavaist kokkusattumustist, lõpuks lahingust, milles Ülo mängis tähtsat osa. Kõiki neid põnevaid sündmusi kirjeldab autor nii usutavalt, et jutu tegelased tunduvad päris tõeliste inimestena. „Jah“, mõtleme lugedes, „küllap võis muiste just niisuguseid poisse tõesti olemas olla. Küllap võisid muiste Eesti noored seesuguseid seiklusi tõesti läbi elada.“ Lugeses on meil tunne, et me võime autorit usaldada; meil on tunne, et autor on enne kirjutamisele asumist kirjeldatava ajajärguga ise tutvunud ega paku meile põhjendamatu väljamõeldusi. Huvitava ja kaasakiskuva seikluste-rea jälgimine on meile seepärast kahekordseks naudinguks: õpime ju neid seiklusi kaasa elades tundma oma kodumaa minevikku, oma kaugele esivanemate eluviise ja neid raskusi, millega meie esiisadel tuli võidelda.

Kaugesse tulevikku viib meid läti kirjaniku J. Girupnieki jutustus „Reis maakera sisemusse“. Jutustuse sündmustik areneb aastal 2140. Mõni teie seast ehk muigab kahtlevalt: kuidas võib jutustuse autor teada, mis juhtub kahesaja aasta pärast!... Noh, täpselt teada ei või seda muidugi keegi. Aga arvestades inimkonna seniseid saavutusi teaduste ja tehnika alal, võib suurema või vähema tõenäosusega kujutleda, kui kaugele ollakse jõudnud kahesaja aasta pärast ja missuguste probleemide juure siis tuleks asuda. J. Girupniek kujutleb, et läti teadlasi kahesaja aasta pärast huvitab küsimus, kuidas oma kodumaa heaks ära kasutada maakera sisemuses peituvaid loomulikke soojuse-allikaid. Ta kujutleb ennastsalgavaid õpetlasi, kes ehitavad maa all sõitva ja maa sügavustesse tungiva masina ning alustavad sellega reisi maakera sisemusse. Salaja poetab end maa-alusesse sõidukisse ka noor poisike, — mitte tühisest uudishimust, vaid asjalikust huvist õpetlaste suurejoonelise ettevõtte vastu. Pika teekonna kestel osutub see poisike maa-aluse ekspeditsiooni liikmeile nii väärtuslikuks kaaslasiks, et tema salajases „laeva“ tulekus ei nähta õnnetust, vaid suurt õnne. Oma taibukuse ja vaprussega on poisike täiskasvanud ekspeditsiooni liikmeile korduvalt kasulik, ja viimaks olnud temast kogu ettevõtte õnnestumine. „Reis maakera sisemusse“ on sünd-

mustikult äärmiselt põnev, — pole ju kujuteldav, et esmakordne teekond maakera sügavustesse võiks toimuda ilma ootamatute viperusteta, õnnetusjuhtumiteta ja hirmuäratavate katastroofideta. Ent mida suuremate raskuste vastu põrkab ekspeditsioon, seda enam põhjust on meil imetleda ekspeditsiooni liikmete meelekindlust, arukust ja tahtejõudu. Kogu teekonna jooksul peetakse silmas kodumaa vajadusi; ikka ja ikka uuesti ollakse valmis kodumaa heakäigu nimel oma elu kaalule panema, kõigi raskuste kiuste iha jätkates kord alustatud ettevõtet. Harukordselt kaasakiskuv sündmustik mõjub seepärast lugejasse tiivustava eeskujuna; raamatut käest pannes on tal tunne: minagi tahan anda oma kodumaaale kõik oma võimed, minagi tahan oma kodumaa heaks elada... ja, kui tarvis, ka kodumaa eest surra.

E. Laidsaare jutustus „Kompanii poeg“ räägibki sellest, kuidas kolmeteistkümnepäevane poisike ohverdab kodumaa eest oma elu. Jutustus kirjeldab meie vabadussõja olukorda ja sündmusi. Lehekülgedel arvult pole see kuigi pikk lugu, jätab aga sisuliselt sügava mulje. Siin kujutatud Aadi-sarnased tahaksid vajaduse korral olla kõik Eesti noored.

„Reis maakera sisemusse“ ja „Ülo vanemavõitlus“ ilmusid jõuluks k.-ü. „Looduse“ „Kuldraamatu“ sarjas, „Kompanii poeg“ sama kirjastuse uues sarjas, mille nimetuseks on „Rõõmus raamat“. Kõik kolm raamatut sobivad peamiselt poistele: esimene umbes 14—15-aastastele, teine umbes 12—13-aastastele, kolmas 10—11-aastastele. Järgmisel korral kõneleme jõuluks ilmunud tütarlaste-raamatuid.

M. SILLAOTS.

Toimetusele saadetud kirjandus

Raamatuid teie väikevendadele ja -õdedele

Jeesus-lapsuke.

Sarjast „Kuldne Kodu“. Mitmevärvilised pildid kunstnik R. Kivilt. Hind 70 senti. K.-Ü. „Loodus“.

Ei ole kahtlust, et see väike raamat leiab tee kõigisse kodudesse, kus kasvab mudilasi. See on raamat, mis lihtsasti ja lastele mõistetavalt jutustab Jeesus-lapsukese sündimisest ja kasvamisest.

Albikära Ants.

Sarjast „Kuldne Kodu“. Tekst: J. V. Janssen. Mitmevärvilised pildid kunstnik R. Kivilt. Hind 45 senti. K.-Ü. „Loodus“.

Vanemale põlvele hästi tuntud lõbus lugu elustub uuesti selle raamatu lehekülgedel. Aga vanemal põl-

vel puudusid need imekaunid värvilised pildid, mis nüüd illustreerivad Albikära Antsu ja ta poja ime-likke juhtumisi. Seepärast on põhjust uskuda, et see jutt muutub väikestele lugejatele veelgi armsamaks kui ta oli nende vanemaile omal ajal.

Kadakas.

Sarjast „Kuldne Kodu“. Tekst R. Körber. Mitmevärvilised pildid kunstnik R. Kivitilt. Hind 70 senti. K.-Ü. „Loodus“.

See on kurb-lõbus lugulaul kadakast, kes ei olnud rahul oma okastega. Ta saab inglilt kuldlehed, kuid need röövib juut; siis antakse talle klaaslehed, kuid need purunevad tuules. Siis saab ta ilusad lehtpuu lehed, mis aga kitsede poolt süüakse. Vaene kadakas palub nüüd oma endised okkad tagasi ja on jälle õnnelik. Nagu teisteski „Kuldse Kodu“ raamatutes, on ka selles teoses üllatavalt kaunid värvipildid.

Uus sari lasteraamatuid.

Jüri Parijõgi: **Mesinikud Enn ja Jaan.** Röömus Raamat nr. 1. 1 mitmevärviline ja 12 ühevärvilist illustratsiooni kunstnik H. Valtmanilt. R. Kiviti kaas. Hind tugevas köites 85 senti. K.-Ü. „Loodus“.

Meie populaarne noorsookirjanik käsitleb selles lõbusas loos kahe poisi suveseiklusi. Enn ja Jaan, õhutatud vanemate inimese eeskujust, tunnevad suurt huvi mesilastepidamise vastu. Kord nad saavadki üsna omal käel kinni pidada mesilaste-sülemi. Halvasti läheb aga neil siis, kui nad tahavad võtta mesipuust mett.

*

Jüri Parijõgi: **Väikesed koduhoidjad.** Röömus Raamat nr. 2. 1 mitmevärviline ja 6 ühevärvilist illustratsiooni kunstnik A. Roomannilt. R. Kiviti kaas. Hind köites 60 senti. K.-Ü. „Loodus“.

See kaunis raamat sisaldab röömsa loo lastest, kes vanemate äraolekul satuvad liigsesse kodukorraldamise hoogu. Vähe sellest, et nad seavad korda õue, koristavad toad ja pesevad nõusid, nad kannavad ka kõik kibud, pütid, kausid ja nõud vett täis ja koorivad emale mitu korvitäit supikartuleid, millest võiks jätkuda nädalaks ajaks. Ja kui siis vanemad koju saabuivad, on nad päris kokkunud imelikest olukordadest.

*

Kalevipoja võidukivi. Röömus Raamat nr. 6. 1 mitmevärviline ja 6 ühevärvilist illustratsiooni kunstnik H. Valtmanilt. R. Kiviti kaas. Hind köites 60 senti. K.-Ü. „Loodus“.

Käesolev lugu käsitleb üht huvitavamat episoodi „Kalevipojast“. Raamat algab kalevipoegade jahikäigu ja Linda röövimisega soome tuuslari poolt ja lõpeb kalevite võidukivi-viskamisega, mille tagajärjel võitja — noorim vend — saab kuningaks. Ümberjutustus on uudses vormis, elav ja lastepärane ja peaks sellisena lastele väga hästi suutma tutvustada meie rahvuslikku lugulaulu.

Neegripoiss Sambo.

Röömus Raamat nr. 18. 1 mitmevärviline ja 6 ühevärvilist illustratsiooni kunstnik H. Valtmanilt. R. Kiviti kaas. Hind köites 60 senti. K.-Ü. „Loodus“.

Vaevalt saab lastele soovitada lõbusamat luge- mist kui käesolev „Neegripoiss Sambo“. Sambo saab isalt kena punase kuue, imeilusad sinised püksid, kenad kingad ja toredate rohelise päevavarju. Uhkesti

läheb Sambo jalutama. Aga paraku, nüüd tulevad kurjad tiigid ja võtavad Sambolt kõik ta ilusad riided. Pärast seda aga lähevad tiigid tülli. Nad kihutavad üksteist taga, kuni sulavad kuumusest. Sambo saab oma ilusa ülikonna tagasi ja kõnnib rõõmsalt koju.

Elevandipoeg Babar.

Röömus Raamat nr. 20. 1 mitmevärviline, ja 6 ühevärvilist illustratsiooni H. Valtmanilt. R. Kiviti kaas. Hind 60 senti. K.-Ü. „Loodus“.

Elevandipoeg Babar jääb orvuks, põgeneb džunglist ja juhtub kogemata suure linna. Siin keegi vana daam hakkab hoolitama väikese elevandipoja eest; elevandipoeg ostab endale uhked riided, laseb päevapiltniku juures valmistada endast toredate portree ja elab peene härra kombel.

Ed. Tasa: Karjapoiss on kuningas.

Röömus Raamat nr. 13. 1 mitmevärviline ja 12 ühevärvilist pilti kunstnik A. Roomannilt. R. Kiviti kaas. Hind köites 85 senti. K.-Ü. „Loodus“.

See on lõbus ja tõetruu kirjeldus karjapoisi tööpäevast, mis eriti tohiks huvi pakkuda pisut vanematele poistele ja linnalastele, kellele „kuldne karjapõlv“ on sootuks võõras. Teose on kirjutanud tuntud koolimees ja noorsookirjanik, mistõttu raamat on väga loetav ja noorte arusaamistele lähedane.

Väike Tiit ja vapper kapten.

Röömus Raamat nr. 17. 1 mitmevärviline ja 12 ühevärvilist pilti H. Valtmanilt. R. Kiviti kaas. Hind köites 85 senti. K.-Ü. „Loodus“, Tartu-Tallinn.

Väikesele Tiidule, kelle kodu on ranna lähedal, meeldib meri ja meremeheelu. Seepärast ta sobitab enda salaja ühele lahkuvale laevale. Kuid elu merel ei kujune sugugi kergeks. Ta peab tegema tublisti ja hoolega tööd, et õigustada oma laevalviibimist. Poiss saab sellega aga ladusasti toime ja muutub meremeeste lemmikuks.

Eerik Laidsaar: Kompanii poeg.

Röömus Raamat nr. 9. 1 mitmevärviline ja 12 ühevärvilist pilti kunstnik A. Roomannilt. R. Kiviti kaas. Hind köites 85 senti. K.-Ü. „Loodus“.

E. Laidsaare raamat, mis käsitleb ühe väikese poisi kangelastegu Vabadussõjas — hõlpsasti mõistetavas vormis ja suure soojusega — on hinnatavaks lisaks meie lasteraamatule. Ta suudab tänasele noorusel lähendada Vabadussõja meeleolusid ja tabavalt illustreerida selleaegset olustikku.

Eha-Mai peab poodi.

Röömus Raamat nr. 16. Kaas, 1 mitmevärviline ja 12 ühevärvilist pilti kunstnik R. Kivitilt. Hind köites 85 senti. K.-Ü. „Loodus“.

Väike ja tragi tüdruk Eha-Mai on meie noortele lugejatele tuttav „Tarkade Tähtede“ sarjas ilmunud raamatust „Eha-Maie õnnesõrmus“. Eha-Maie uus lugu on veelgi huvitavam.

F. M. Dostojevski: **Vennad Karamazovid.**

II köide.

F. M. Dostojevski Kogutud Teosed XIV. Vene keelest tõlkinud J. Kurfeldt. 336 lk. Hind broš. 3.50, kal.-k. Kr. 4.50. K.-Ü. „Loodus“.

Elekterkell induktorina

Induktor on elektriparaat, millega tekitatakse kõrgepingelist voolu madalapingelise, peamiselt alalisvoolu, abil.

Näiteks tavalise el.-taskulambipatarei vool, mille pinge on 4,5 V, annab induktori kaudu kõrgepingelise voolu, mille pinge suurus on oleneb induktori suurusest.

Induktorit kasutatakse haiglais, laboratooriumides jne.

Elekterkell (õigemini elekterkõlistaja — elekterkell on ajanäitaja) on noorile tehnikule vist tuntud või vähimalt nähtud aparaat. Elekterkõlistaja töötab kas alalis- või vahelduvvooluga.

Alalisvoolu-elekterkõlistaja aga ei tohiks puududa ühegi noore elektrotehniku õppeabinõude hulgas: teda võime kasutada ukse- või äratuskellana, telegraafiaparaadina, el.-mootorina, lukuna jne.

Siin aga tutvume el.-kõlistajaga kui induktoriga. Selleks sobib iga alalisvoolu-elekterkõlistaja.

Kui teil juhus on olnud puudutada raadioanoodpatarei kaht elektroodi, siis olete vist tundnud väikest, nõrka elektrilööki ehk „raputust“. Raputus tekib aga ainult sel hetkel, kui te käega elektroode puudutate või käe neilt ära võtate. Hoides aga kätt elektroodidel pidevalt pole midagi tunda.

Kui te valmistate niisuguse seadeldise, mis katkestaks ja ühendaks anoodpatarei voolu kaunis tihti, siis isegi mõnest elemendist koosnev patarei raputaks teid nii tugevasti, et vaevalt suudate käes hoida juhtmeid.

Katsetame alalisvoolu el.-kõlistajaga (vaata joon.), mille vooluallikaks on taskulambipatarei P.

Jälgige tähelepanelikult el.-kõlistaja juhtmeid, mis mõnedel on tagumisel küljel, ja te mõistate varsti, kuidas kõlistaja töötab.

Patareist tulev vool läheb kruvi B kaudu automaatkatkestaja kruvisse C, sealt vedru D kaudu ankrusse. Alusest E, mis hoiab ankrut, tungib vool elektromagneti mähisesse (I pooli, sealt II pooli), ja väljudes mähisest läheb see kruvi A kaudu, läbi lüliti K, tagasi patareisse P.

Voolu mähises olles muutub el.-magneti raudsüdamik magnetiks ja tõmbab ankru enda külge. Ankru küljes olev vasar (munake) lööb vastu kellakaussi L.

Samal hetkel aga katkeb ühendus ankru vedru D ja automaatkatkestaja kruvi C vahel, millega katkeb ka voolu ahel. Elektromagnet kaotab oma magnetilised omadused ja vedru D puutub uuesti kruvi C, ühendades voolu. Kohe muutub jälle el.-magneti südamik magnetiks, tõmbab ankru enda külge... ja kõik kordub. Kuulete kõllemist.

Voolu katkemise momendil näete automaatkatkestaja kruvi C terava otsa ja vedru D vahel sädemekest.

Samal voolu katkemise hetkel tekib aga elektromagneti mähises n.-n. ekstra-vool. Ekstra-voolu pinge on patareivoolu pingest märksa suurem.

Ekstra-vooluga võite elektriseerida sõpru. Voolu võtmine el.-kõlistajast on kerge; selleks ühendage juhtmed el.-magneti mähise otstega. Joonisel näete, et üks juhe tuleks kinnitada kruvi A külge, sest sinna tuleb mähise üks ots, ja teine — aluse E külge, kuhu tuleb mähise teine ots.

Teie kodusel el.-kõlistajal võib-olla on juhtmed teisiti, seepärast uurige enne: eespooltoodust peaksite mõistma.

Sõbrale, keda soovite elektriseerida, andke kätte paremaks ühenduseks kaks mingisugust suurepinnalist metallset (näit. metallpeadega kahvlid, torud jne.), mille külge keerake, kinnitage, el.-kõlistajast väljatoodud ekstra-voolu juhtmed.

Kui te ühendate voolu, vajutades lüliti K, hakkab kõlistaja helisema ja teie sõber tunneb „raputust“.

Niiskete, märgade kätega võib tunda kaunis tugevaid elektrilööke.

Üldisi juhendeid:

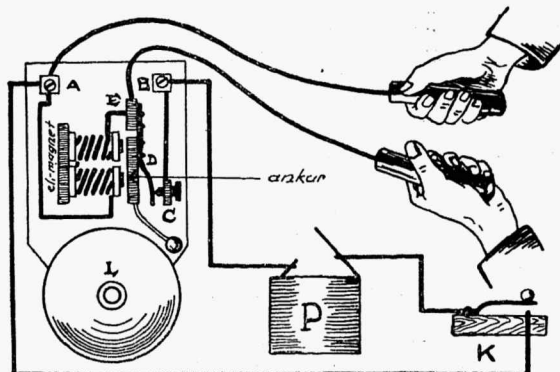
Kui teil kodus pole el.-kõlistajat, siis soovime osta alalisvoolu-kõlistaja puualusega: sellise kõlistaja saab kergesti eraldada aluselt ja monteerida teisale muuks otstarbeks.

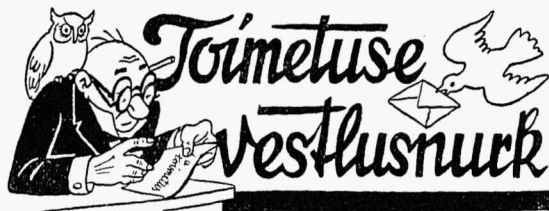
El.-kõlistaja hind (oleneb suurusest on Kr. 1.— kuni 3.—) võib-olla tundub kallina, kuid el.-kõlistajate ei saa läbi, nagu algul tähendasin, ükski noor elektrotehnik.

Vahelduvvoolu-kõlistajal puudub automaatkatkestaja. Niisugust kõlistajat ei saa kasutada induktorina.

Harilik el.-kõlistaja kannatab kahjudeta välja ainult ühe taskulambipatarei voolu, s. o. 4,5 V.

Kui el.-kõlistaja ei helise, siis reguleerige teda kruvist C.

Meenutame, et „Meie Nooruse“ o m a l o o m i n g u - v ö i s t l u s e tööde esitamise tähtpäev on 27. jaanuaril. Äрге unustage võistluskupongi käesoleva numbriga tagakaanel! Võtke kõik võistlusest osa! Lähemad tingimused vt. „Meie Nooruse“ eelmises (jõulu-) numbris.

*

„Nupuvõtete“ osa nende ülesannete lahendamiseks pole märgitud tähtpäeva, ei tarvitse toimetusele saata. Ühelgi juhul ärge saatke toimetusele ajakirjast väljarebitud lehti lahenditega, nagu kahjuks mõned teevad — sellega lõhute oma sõbra. Lahendite saatmiseks kasutage — kui tekst on lühike — postkaarte. Tallinlased võivad oma saadetised ise tuua toimetusse või lasta need toimetuse esikusse paigutatud „Meie Nooruse“ kirjakasti.

22 Mustla-Nõmme algkooli meienooruslast. Suur aitäh südamliku, kauni pildiga ilustatud pühade-tervitus eest! Kirjutate: „Loodame, et uuel aastal „Meie Noorus“ külvaks endise hoole ja usinusega uudismaale head seemet, mis võrsuks ja sajakordset vilja annaks.“ Püüame, püüame, head noored sõbrad. Küllap teie lootus täitub, kuna „Meie Nooruse“ ümber koguneb üha rohkem uljaid noori.

A. E. — K. Võnnu. Jõulukirjutused jõudsid kohale alles pärast jõulunumbri ilmumist. Tänamatu poisi lugu on liig masendav.

E. M. — Aa kirjutab, et „tunnen tõsist headmeelt, et tellisin „Meie Nooruse“, ning soovin, et iga maja noortelaul lebaks „Meie Noorus.““ Tänu nende ja muude kirjas avaldatud tunnustussõnade eest! Katkendeid me avaldada ei saa, eriti kui nad ei jäta tervikulist muljet. Pealegi Teie „Salakubitsejad“ on kirjutatud liig „paksude värvidega“, taotledes kunstlikku põnevust. Ometi: saadetud katkend on häid lootusi äratav. Harjutage kindlasti edasi — sellest pole midagi, kui kõik kohe trükki ei pääse. Sellega pole ju ruttu! Omaloomingu-võistluse puhul peame siiski täpselt kinni väljakuulutatud tingimustest nii osavõtjate vanuse kui ka tööde pikkuse suhtes.

Karinu õpilaskooperatiiv. Oleme juba ette tänulikud tellimiste vastuvõtu eest!

„Koit Kotkapoeg“ kirjutab meile pika kirja, mille ta lõpetab nii:

„„Meie Noorusele“ ka pean tänu ütleva: Eesti poisse, tüdrukuid rõõmustab ta alati!“

Tore, kui see tõesti on nii! — „Tehniliste vigurite“ osas püüame soovitud ala edaspidi käsitada. „Meie Nooruse“ seniseist üritustest võivad võtta üheväärselt osa tellijad ja üksiknumbrite ostjad — ainult „Meie Nooruse“ suvilaagrisse pääseb seekord vaid aastatellijaid. Tervitusi su sõpradele tegevtoimetaja kodukülas!

V. T. — Tõrvaaugu. Tõendame tänuga saadetise päralejõudmist. Aitäh tunnustussõnade eest!

S. N. — Tartu. Ei, saladust pole siin midagi, ja peale „Meie Nooruse“ tegemise on igal toimetuse liikmel rida muidki ülesandeid. Tiitellehel avaldatud järjekorras esimese on Haridusminist. Kooliosakonna direktor, teine — HM noortenõunik, kolmas — E. Õpetajate Liidu esimees ja Tall. 21. algk. juhataja, neljas — E. Punase Risti direktor, viies — E. Noorte Punase Risti instruktor ja kuues — HM Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna direktor. — See öökullil õlal kandev isand — kui uskuda peeglit — tegevtoimetaja nägu siiski ei ole.

J. M. — Kõnnu. Kuna toimetusel oli juba varem trükivalmis samalaadne ülesanne, mis ilmub arvatavasti veebruaris, siis jääb saadetis seekord kahjuks kasutamata.

A. V. — Tallinn. Jätame sellelaadilise kuulutuse siiski avaldamata, eks? See jäägu „kosjalahetede“ asjaks.

H. K. — Põlva. Aadresside avaldamise esialgu jätame lahtiseks, edaspidi sellest pikemalt. Võistluse tulemused teeme loomulikult teatavaks.

V. V. — Sauga Ridalepa. „Kui „Meie Noorus“ ilmub, on rõõmupäev,“ väidab. Seda me soovime kõigest hingest! Mudellennukite kohta vt. „Meie Noorus“ nr. 13/39 „vestlusnurgas“. Edaspidi ilmub sel teemal vist pikem kirjutus.

S. S. — Leisi. Auhinna saatsime postiga välja juba 29. detsembril 1939. a. Kas ikka veel pole päralejõudnud?

Kõik pühade ja aastavahetuse puhul tervitajad, südamlik aitäh!

JÕULUNUMBRI

Ülesande „Kes on kes?“ lahendamiseks olid näinud paljud vaeva. Oli ka küllalt eksimusi: mõnede üldjoontes sarnlevate, aga üksikasjades siiski erinevate nägude (Kitzberg, Martna j. t.) kõrval esinesid Laidoner ja Mussolini Napoleoni kohal, A. Laikmaa Kreutzwaldi kohal ja palju teisi kummalisusi. Mida nukrusega peame märkima, on kuulsate nimede usumatult valesti kirjutamine paljude poolt. Need on ju sageli keerulised küll, aga omagem sedavõrd respekti kuulsale tegelelasele, et õpime neid kirjutama moonutamata!

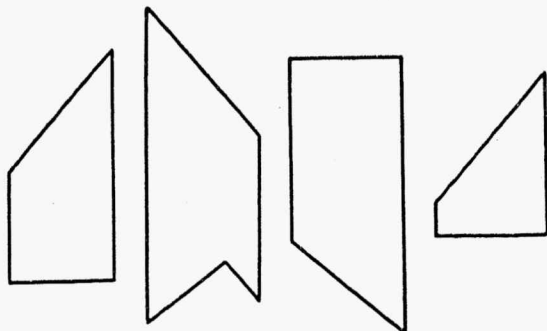
Portreede allkirjad: 1. Napoleon, 2. L. Koidula, 3. C. R. Jakobson, 4. E. Põdder, 5. A. Irv, 6. A. Adamson, 7. M. J. Eisen, 8. F. R. Kreutzwald.

8 punkti lahendasid: P. L. Kuum, O. Kolk, M. Veide, A. Kaasik, T. Usatenko, L. Olbrei, A. Heino, A. Juske, E. Heinloo, A. Tarem, Ü. Roth, K. Luka, V. Rohtla, V. Ricik, H. Siilats, E. Vihman, K. Volmer, A. Vahart, U. Pilvre, L. Veevo, E. Undrits, O. Erlich, V. Eero, A. Eero, V. Eigo, E. Uibu, S. Voites, J. Laul, H. Joonuks, U. Tombak, L. Suuk, P. Miina, T. Tammesilt.

7 punkti lahendasid: E. Mahoni, A. Pärnpuu, M. Trepp, T. Kraus, L. Kangur, A. Rõõmusok, A. Hansschidt, N. Salasoo, V. Kollin, A. Ventsel, L. Rae, E. Kivisäk, S. Siiber, H. Alliksoo, Ü.

JUPUVÕTTEID

Kombineerige

joonisel antud neljast paberilõigust ladina trüki täht suur T.

Selleks kopeerige lõigud ajakirjast teisele paberile või kartongile, lõigake need välja ja katsetage.

Jõulunumbri . . . (järg.)

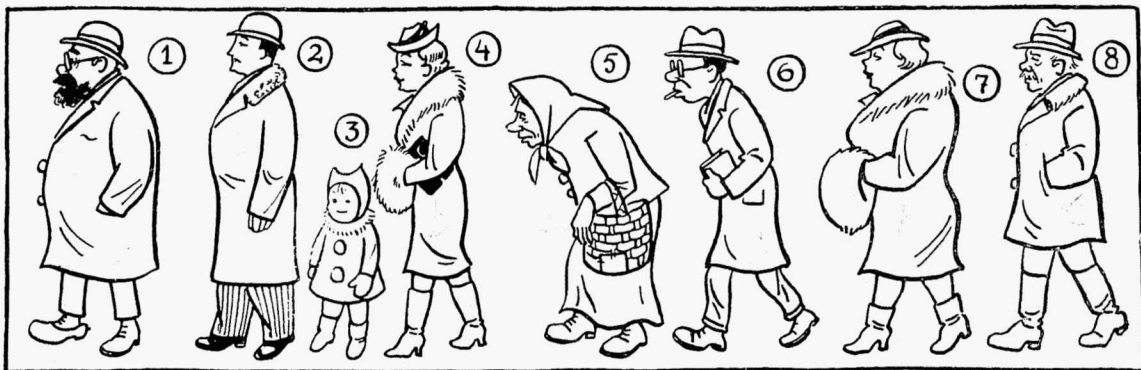
Prima, O. Unga, U. Adler, G. Paalme, H. Kell, J. Grünberg, E. Meiesaar, L. Jaik, J. Rebane, S. Paisu, H. Vomm, T. Roth, V. Jaakmees, L. Süts, Ö. Pedak, E. Varblane, H. Ilus, V. Koitjärv, M. Viks, A. Laidvee, S. Seppel, V. Virkus, I. Hermaste, A. Paimets, E. Eensoo, E. Viilup, E. Luht, V. Hino, J. Jansen, J. Refeldt, Ö. Viilup, M. Tamm.

6 punkti lahendasid: L. Merikan, A. Airik, K. Kukk, A. Mäe, H. Paabut, V. Mägiste, H. Teiler, E. Lall, H. Lahi, S. Nurmiste, A. Jallai, M. Treiberg, L. Viilup, H. Ots, L. Saar, A. Porasson, K. Ilumets, K. Soidermaa, A. Leinbok, A. Jakobson, T. Lipson, V. Rebane, H. Reijo, E. Veski, T. Rea, I. Järvet, U. Tomperk, „Linda“, E. Jaanus, U. Siivesti, K. Kond, E. Rootslane, Ü. Pauming, I. Vidau, R. Tamming, V. Tamming, K. Nõmmik, V. Tuttelberg, E. Tikik, A. Kivi.

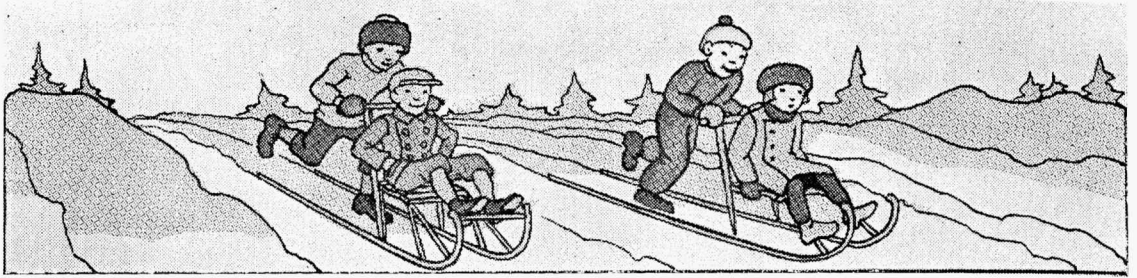
Teised lahendajad saavutasid vähem punkte.

Auhinna, lennukimudeli ehituskomplekti, võitis loosi teel E. Vihma n (Tallinn).

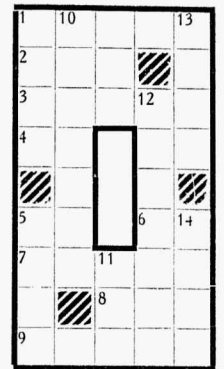
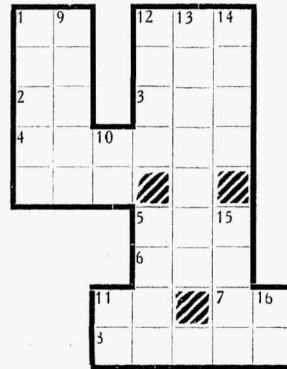
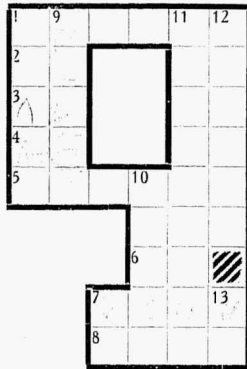
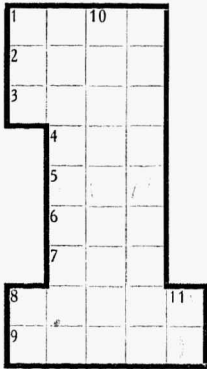
Hajameelne seltskond

Jõulupuult lahkunud seltskonnast igaüks unustas maha ühe eseme. Aidake arvata, kellele mingi ese kuulub. Võtke postkaart, kirjutage sinna numbrid, iga numbril juure täht vastava eseme juurest. Kaardile kleepige ka kõrvaltoodud kombineerimisülesande (T) tulemus. Postkaart saafke hiljemalt 27. jaanuariks toimetusele. Aufinnaks loosi teel ilus kingitus.

Ristsõnad

1 PÕIKREAD: 1. Kala. 2. Lause liige. 3. Suguharu L.-Ameerikas. 4. Jõgi Venemaal. 5. Puuvili. 6. Auaste sõjaväes, lühendatult. 7. Eesti sisevete sadam. 8. Raudteesõlmjaam Tallinn—Narva liinil. 9. Tööstusasendus P.-Eestis.

PUSTREAD: 1. Naisenimi. 8. Asesõna. 10. A. Mälgu teos. 11. Valukarje.

9 PÕIKREAD: 1. Kihelkond Saaremaal. 2. Kaksikkonsonant. 3. Alumiiniumi keemiline märk. 4. Hüüe. 5. Ülikooli juhte. 6. Jõgi Lätimaal. 7. Veeloom. 8. Maade vallutaja ususelts keskajal.

PUSTREAD: 1. Selge. 9. Puiestik. 7. Äri-line ühend. 10. Endine Venemaa valitseja. 11. Inglise riigimehi †. 12. Türgi linn. 13. Voorus.

4 PÕIKREAD: 1. Noot. 2. Märkuande häälit-sus. 3. Suu osa. 4. Euroopa riigimees. 5. „Päästke meie hinged“. 6. Eesti teadeteagentuur. 7. Endine Eesti ajakiri. 8. Silma osa.

PUSTREAD: 1. Painduv juhe kiudtraadist. 9. Aja mõõtüksus. 10. Kaks kõrvuti asuvat tähte tähestikus. 11. Noot. 12. Kasulik metsloomake. 5. Kopsuhaigete sanatoorium Eestis. 13. Läänerinde kindlustusliine. 14. Kindlustatud liin Araabias. 15. Vilja tuulamise vahend. 16. Kaksikkonsonant.

0 PÕIKREAD: 1. Kuulus mošee Jeruusalemas. 2. Abessiinia vürsti tiitel. 3. Linn Türgimaal. 4. Austust avaldav lühend kirjal. 5. Noot. 6. Ameerika mehenimi. 7. Tähtsaim sadam Kullarannikul. 8. Raadiotööstus Tallinnas. 9. Paks.

PUSTREAD: 1. Metsloom. 5. Arkamisaja kirjanik. 10. Hädasohtlik laevadele. 11. Kaassõna. 12. Kuningriik Euroopas X sajandil. 13. Riik Aasias. 14. Veesõiduk.

Noorteajakiri „MEIE NOORUS“ ilmub 18 numbrit aastas (koolitöö ajal kaks korda kuus).

„Meie Noorus“ maksab tellides aastas 3 krooni, poolaastas 1 kr. 50 s. Üksiknumber 20 senti. Tellimisi võtavad vastu talitus, postiasutused, usaldusmehed koolides ja organisatsioonides ja paremad raamatukauplused.

„Meie Nooruse“ kaasandena ilmub tarviduse järgi „NOORTEJUHTIDE TEATAJA“, mille tellimishind on 50 senti aastas.

Mittetarvitatavaid käsikirju toimetuse ei säilita. Need tagastatakse autoreile ainult vajalike arvu postmarkide lisandamisel.

Toimetuse ja talituse aadress: „Meie Noorus“, Niguliste 12, Tallinn. Tel. 432-73. Posti jooksev arve nr. 88.

Väljaandja: Eesti Punane Rist.

Vastutav toimetaja: Paul Rummo.

Ilmus 15. jaanuaril 1940. a.

Tahtate sündmusi ette näha, siis lugege

Tänapäeva

Põhjalik ja süvendatud informatsioon

Parim kaastööliskond

*Vabameelse ja demokraatliku suuna
ajakiri*

Rahvalik ja aktuaalne sisu

Tellige „Tänapäeva“

Soovitage oma tuttavatele

Tellimishind aastas kr. 3.60, poola astas kr. 1.80

Seisame erakordselt sündmusterikka aasta lävel

Algab aasta, kus iga inimest huvitab:

Mida toob homme päev?

Kiirelt ja usaldusväärset vastab Teile siin

„UUS EESTI“

TELLIGE „UUS EESTI“ 1940. AASTAKSI!

**Tellimise hinnad on endised, nimelt: esimene veerand-
aasta Kr. 5.— ja edasi iga kuu Kr. 1.50 või 5 s. üksiknumber**

»UUS EESTI« ON IGA TÕSISE EESTLASE AJALEHT

„Meie Nooruse“ omaloomingu-võistlus

40
9978 117
pole kaugel...

70 krooni kingib „Meie Noorus” õpilaste isetegevuse arendamiseks sellele koolile, kellelt 1. veebruariks saabub (protsentuaalselt õpilaste arvule) suurim arv „Meie Nooruse” aastatellimisi.

50 krooni kingib „Meie Noorus” õpetajale, kes enne 1. veebruari võtab vastu suurima arvu „Meie Nooruse” aastatellimisi.

„Meie Nooruse” suvilaagrist, mis toimub eeloleval suvel E. Punase Risti Kose Vabaõhukoolis, saab täiesti tasuta osa võtta 25 noort nende hulgast, kelle aastatellimised on saabunud enne 1. veebruari.

Kolme krooni eest:

18 toredat vihku,
500–600 pildirikast
lehekülge.

Väärtuslikud preemiad.

Rutake tellimistega!

„Meie Nooruse” ilmumise kalender:

jaan.	veebr.	märts	aprill	mai	juuni	juuli	aug.	sept.	okt.	nov.	dets.
1 nr.	2 nr.	2 nr.	2 nr.	2 nr.	—	—	1 nr.	2 nr.	2 nr.	2 nr.	2 nr.